

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ruokaviraston koulutus lastenruoista ja lapsille suunnatuista ravintolisistä

Elintarviketurvallisuusosasto

13.1.2026

Ohjelma

12:00	Elintarvikealan toimijan vastuu elintarvikkeiden kemiallisesta turvallisuudesta (Sari Sippola)	14:20	Uuselintarvikkeet (Anna Mizrahi)
12:10	Lastenruokien merkintä- ja koostumusvaatimukset (Sanna Kiuru)	14:30	Muuntogeeniset ainesosat (Arja Heinonen)
12:55	Lapsille suunnatut ravintolisät (Anna Mizrahi)	14:40	Vierasaineet ja torjunta-ainejäämät lastenruoissa (Kaisa Kukkonen ja Arja Heinonen)
13:10	Lapsille suunnatuissa elintarvikkeissa käytettävät väitteet (Marjo Misikangas)	15:00	Luomulastenruoat (Teija Lindén)
13:30	Lisäaineet, aromit ja entsyymit lastenruoissa ja lapsille suunnatuissa ravintolisissä (Kirsi-Helena Kanninen)	15:25	Lastenruokien pakkausmateriaalit (Merja Virtanen)
14:10	Tauko	15:40	Valvonnan teema 2026: Lastenruoat ja lasten ravintolisät (Koostumustiimi)
		15:50	Keskustelua
		16:00	Koulutus päättyy

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Elintarvikealan toimijan vastuu elintarvikkeiden kemiallisesta turvallisuudesta

Jaostopäällikkö Sari Sippola

Elintarvikealan toimija vastaa tuotteidensa määräystenmukaisuudesta

- Vastuullisia toimijoita ovat esimerkiksi elintarvikkeen
 - valmistaja,
 - valmistuttaja,
 - maahantuoja tai
 - muulla tavoin markkinoille saattaja
 - esimerkiksi verkkokaupan kautta
- Elintarvikealan toimija vastaa tuotteidensa määräystenmukaisuudesta.
- Toimijan tulee tunnistaa ja hallita elintarvikelainsäädännössä näille säädetyt vaatimukset.
- Määräystenmukaisuuden varmistamisen tulee olla **osa toimijan omavalvontaa**.
- Jos toimija havaitsee, etteivät lainsäädännön vaatimukset täyty, hänen on heti ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Määräystenmukaisuuden hallinta ja osoittaminen

- Toimijan tulee hallita elintarvikkeiden koostumuksen, käytettyjen ainesosien ja elintarvikkeesta annettavien tietojen vaatimustenmukaisuus **omavalvontaan sisällytetyillä ohjeilla ja työkäytännöillä**, joihin kuuluvat esimerkiksi
 - reseptien, asiakirjojen (spesifikaatiot) ja prosessien hallinta mukaan lukien hyvät tuotantotavat
 - sopimuksellinen riskinhallinta (esimerkiksi raaka-aineiden toimittajien kanssa solmituin sopimuksin)
 - käytettävien raaka-aineiden tai valmiiden tuotteiden omavalvontatutkimukset tarvittaessa
 - Ruokaviraston ohje: [Kemialliset tutkimukset elintarvikkeiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi](#)
- Mikäli toimija havaitsee tai saa tietoonsa, että hänen valmistamansa tuote **ei täytä turvallisuudelle asetettuja vaatimuksia**, on hänen ryhdyttävä toimenpiteisiin tuotteen poistamiseksi markkinoilta ja tarvittaessa tiedotettava asiasta myös kuluttajia

Omavalvonnan riittävyyden ja sopivuuden valvonta

- Omavalvonnan riittävyyttä, sopivuutta sekä tarvittaessa suunnitelmaa arvioidaan **Oiva-rivin 1.6 liitteen** mukaisesti.
- Liitteen 1.6 mukaiset huomiot kirjataan kunkin arvioitavan Oiva-rivin kohdalle
- Oiva-rivin 1.6 liitteen mukaan tarkastettavia asioita:
 - Suunnitelman ajantasaisuus, riittävyys ja sopivuus.
 - Korjaavien toimenpiteiden sopivuus ja riittävyys.
 - Tukijärjestelmään liittyvän seurannan ja toteutuksen kirjanpito.
 - Mahdollisten kriittisten hallintapisteiden seurannan kirjanpito.
 - Poikkeamien ja korjaavien toimenpiteiden kirjanpito (esimerkiksi poikkeamat näytteenottotuloksissa).
 - ✓ **seurannalla** (*monitoring*) tarkoitetaan suunnitelmallisesti tehtyjä havaintoja tai mittauksia sen arvioimiseksi, onko seurattava asia hallinnassa.
 - ✓ **poikkeamalla** (*deviation*) tarkoitetaan seurantatulosta, joka on asetetun rajan ulkopuolella, ei-hyväksyttävä seurantatulos

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lastenruokien merkintä- ja koostumusvaatimukset

Erityisasiantuntija Sanna Kiuru

Esityksen sisältö

- Mitä lastenruoilla tarkoitetaan?
- Lainsäädännön vaatimukset
 - Lastenruokia koskeva lainsäädäntö
 - Lastenruokia koskevia yleisiä vaatimuksia
 - Lastenruokien merkintävaatimukset
 - Lastenruokien koostumusvaatimukset
 - Lastenruokien esillepano
 - Imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskeva tiedotusaineisto
- Oiva-rivillä 12.2 lastenruokien osalta valvottavat asiat

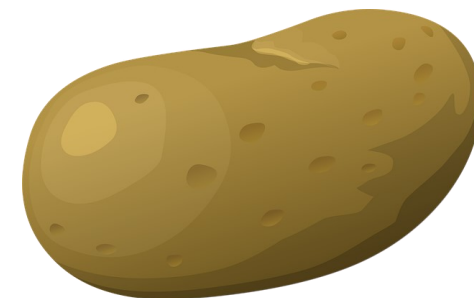
RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Mitä lastenruoilla tarkoitetaan?

Syödään yhdessä - ruokasuositukset lapsiperheille

- Täysimetystä suositellaan 4–6 kuukauden ikään. **Imettämistä** suositellaan jatkettavaksi noin vuoden ikään.
- **Äidinmaidonkorvikkeet** on tarkoitettu alle 6 kuukauden ikäisille, joita ei imetetä tai jotka eivät saa riittävästi äidinmaitoa. Vastaavaa tuotetta 6–12 kk:n ikäiselle lapselle kutsutaan **vieroitusvalmisteksi**.
- Lapselle voidaan antaa **kiinteitä ruokia maisteluannoksina** aikaisintaan 4 ja viimeistään 6 kuukauden iässä. Ensimmäisiksi ruoiksi sopivat miedot perusmaut, esimerkiksi keitetyt perunat ja kasvikset, marjat, hedelmät ja puurot.
- Puolivuotias lapsi osallistuu jo perheen ruokailutuokioihin maistelemalla perheen ruoista itselleen sopivia ruokia ennen ruokien suolaamista ja maustamista sekä aloittaa vähitellen sormiruokailemalla omatoimisen syömisen. **Lapselle aletaan tarjota soseaterioita.**
- Lähempänä yhden vuoden ikää lapsi siirtyy syömään rakenteeltaan pääosin samaa ruokaa muun perheen kanssa. Ruoan hienontaminen tai pilkkominen lautasella riittää.
 - **Teollisista lastenruoista tarjotaan mieluiten karkeajakoisia tuotteita** hienojakoisten soseiden sijaan.

Lainsäädännön mukaan imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut ruoat

- **Äidinmaidonkorvike**
 - sopii imeväiselle syntymästä lähtien
 - sopii ainoaksi ravinnonlähteeksi
- **Vieroitusvalmiste**
 - soveltuu imeväiselle siitä lähtien, kun otetaan käyttöön soveltuva täydentävä ravinto
- Imeväiselle tai pikkulapselle tarkoitettu **klininen ravintovalmiste**
 - lääkärin valvonnassa tapahtuvaan imeväisten ja pikkulasten ruokavaliohoitoon tarkoitettu elintarvike
 - ainoa tai osittainen ravinnonlähde
- **Viljapohjaiset valmisruoat ja muut lastenruoat**
 - eivät muodosta lapsen ainoaa ravinnonlähdettä
 - koulutuksen aiheena tänään
 - esityksissä näistä elintarvikkeista voidaan käyttää termejä "lainsäädännönmukaiset lastenruoat" tai "lastenruoat"
- 'imeväisellä' tarkoitetaan alle 12 kuukauden ikäistä lasta;
- 'pikkulapsella' tarkoitetaan 1–3-vuotiasta lasta (12-36 kk)

Mitä lainsäädännön mukaisilla lastenruoilla tarkoitetaan?

- Elintarvikelainsäädännössä lastenruoalla tarkoitetaan **teollisesti valmistettua** lastenruokaa, joka on erityisesti valmistettu **täydentämään alle kolmivuotiaiden lasten ruokavaliota ja erityisiä tarpeita.**

- Ruokavirasto katsoo, että jos tuotteessa on ikämerkintä, jonka mukaan **tuote soveltuu alle 3-vuotiaalle lapselle**, tuote kuuluu **lainsäädännöllisesti lastenruokiin**
 - lukuun ottamatta muut imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetut elintarvikkeet ja ravintolisät.

Lastenruokalainsäädännön mukaiset lastenruoat aiheena tänään

- Lainsäädännön mukaisia lastenruokia ovat esimerkiksi **alle 3-vuotiaille myytävät**:
 - lasipurkeissa tai muissa pakkauksissa myytävät kasvis- ja lihasoseet,
 - valmispuurot ja -vellit, puuro- ja vellijauheet
 - hedelmäsoseet, smoothiet
 - lasten välipalapatukat ja naksut

- Lastenruokia eivät ole muut lapsille suunnatut elintarvikkeet, joiden **ei ilmoiteta soveltuvan alle 3-vuotiaille**, esimerkiksi:

- lasten täydennetyt maitojuomat
- lapsille markkinoidut välipalat ja muut elintarvikkeet, kuten jogurtit, vanukkaat, mehujuomat, muut juomat, murot tai välipalapatukat

→ tavanomaisia elintarvikkeita

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lastenruokien koostumusta ja merkintöjä koskeva lainsäädäntö

Erityisille ryhmille tarkoitettujen elintarvikkeiden koostumusta ja merkintöjä koskeva lainsäädäntö

Viljapohjaisen valmisruoan määritelmä

- Viljapohjainen valmisruoka on elintarvike, joka on tarkoitettu
 - täyttämään vieroitusvaiheessa olevien terveiden imeväisten erityistarpeet ja
 - täydentämään terveiden pikkulasten ruokavaliota ja/tai
 - edesauttamaan heidän asteittaista mukautumistaan tavalliseen ruokaan ja
 - kuuluu johonkin seuraavista ryhmistä:

1. yksinkertaiset viljavalmistteet, jotka on saatettu tai jotka täytyy saattaa nautintavalmiiksi lisäämällä niihin maitoa tai muuta sopivaa nestemäistä ravintoa,
2. viljavalmistteet, joihin on lisätty proteiinipitoista elintarviketta ja jotka on saatettu tai jotka täytyy saattaa nautintavalmiiksi lisäämällä niihin vettä tai muuta proteiinitonta nestettä
3. pastavalmistteet, jotka keitetään vedessä tai muussa sopivassa nesteessä ennen käyttöä,
4. korput ja keksit, joita käytetään joko sellaisenaan tai hienonnettuna lisäämällä niihin vettä, maitoa tai muuta sopivaa nestettä.

Muun lastenruoan määritelmä

- **Muu lastenruoka** on elintarvike, joka on tarkoitettu
 - täyttämään vieroitusvaiheessa olevien **terveiden imeväisten erityistarpeet** ja
 - täydentämään **terveiden pikkulasten ruokavaliota** ja/tai
 - edesauttamaan heidän asteittaista **mukautumistaan tavalliseen ruokaan** ja
- On muu kuin:
 - viljapohjainen valmisruoka; ja
 - pikkulapsille tarkoitettu maitopohjainen juoma ja vastaava tuote

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lastenruokia koskevia yleisiä vaatimuksia

Kaikkia erityisille ryhmille tarkoitettuja elintarvikkeita koskevia vaatimuksia 1/2

- Vähittäiskaupassa sallittuja ainoastaan **valmiiksi pakattuina**
- Yleisesti tunnustettujen tieteellisten tietojen perusteella **tuotteiden** tulee olla
 - koostumukseltaan sellaisia, että ne täyttävät niitä käyttävien **ravitsemukselliset tarpeet**
 - **soveltuvia** niille henkilöille, kenelle ne on tarkoitettu
- **Lisättävien aineiden** on yleisesti hyväksyttyjen tieteellisten tietojen perusteella oltava
 - **ihmiselimistön hyödynnettävissä**,
 - niillä on oltava **ravitsemuksellinen tai fysiologinen vaikutus** ja
 - niiden on **sovelluttava** henkilöille, joille elintarvike on tarkoitettu.
- Eivät saa sisältää mitään ainetta siinä määrin, että ne vaarantaisivat niiden henkilöiden terveyden, joille ne on tarkoitettu.
- Tuotteiden on oltava **EU:n elintarvikelainsäädännön vaatimusten** mukaisia.
- **ERE-asetuksessa säädetyt vaatimukset ovat ensisijaisia** mihin tahansa niiden kanssa ristiriidassa olevaan unionin elintarvikelainsäädännössä asetettuun vaatimukseen nähden.

Kaikkia erityisille ryhmille tarkoitettuja elintarvikkeita koskevia vaatimuksia 2/2

Tuotteiden merkinnöissä, esillepanossa ja mainonnassa on

- annettava tietoja tällaisen elintarvikkeen **asianmukaisesta käytöstä**,
- tiedot **eivät saa olla harhaanjohtavia**,
- elintarvikkeeseen **ei saa liittää ihmisten sairauksien ehkäisemiseen, hoitamiseen tai parantamiseen** liittyviä ominaisuuksia eikä antaa sellaista kuvaa, että niillä on sellaisia ominaisuuksia.

- Edellä mainittu vaatimus ei estä yksinomaan lääketieteen, ravitsemustieteen ja farmasian alan koulutuksen saaneille henkilöille tai muulle äitiys- tai lastenhuollosta vastuussa olevalle **terveydenhuollon ammattihenkilöstölle** tarkoitettun hyödyllisen tiedon tai suositusten jakamista.

Lastenruokien ainesosien soveltuvuus

- Lastenruoat on valmistettava sellaisista ainesosista, joiden soveltuvuus imeväisten ja pikkulasten ravinnoksi on osoitettu yleisesti hyväksytyllä tieteellisellä aineistolla.
- Ainesosien soveltuvuus tulee olla varmistettu – ja tarvittaessa osoitettavissa.
- Soveltuvuuden arvioinnissa huomioidaan myös esim. **ravitsemussuositukset**.
 - *kyseisten valmisteiden olennaisen koostumuksen on vastattava terveiden imeväisten ja pikkulasten ravitsemusvaatimuksia sellaisina kuin ne on määritelty yleisesti hyväksytyn tieteellisen tiedon perusteella (Lastenruokadirektiivi johdantokpl 4)*

Lastenruokiin lisättävien ravintoaineiden sallitut yhdisteet

- KTMP 8 §: Lastenruokiin saa valmistusvaiheessa lisätä vain liitteessä IV lueteltuja ravintoaineita.
- Liite IV:
 - vitamiiniyhdisteet
 - aminohapot
 - muut (inositoli, karnitiini, koliini)
 - kivennäisaineyhdisteet

- ERE-asetus 15 artikla: Seuraaviin luokkiin kuuluvia aineita saa lisätä edellyttäen, että nämä aineet on merkitty liitteessä olevaan unionin luetteloon

- vitamiinit
- kivennäisaineet
- aminohapot
- karnitiini ja tauriini
- nukleotidit
- koliini ja inositoli

Teknisistä syistä lastenruokadirektiivin ja siten myös KTM lastenruokapäätöksen päivittäminen ei ole mahdollista. Komissio on vahvistanut, että vaikka lastenruokien delegoitua asetusta ei vielä ole, niin **ERE-asetuksen liitettä voi soveltaa.**

Vitamiinien ja kivennäisaineiden enimmäismäärät silloin, kun niitä on lisätty (KTMP liite VI)

- Ravintoainevaatimukset viittaavat
 - nautintavalmiina kaupan pidettäviin tai
 - valmistajan ohjeiden mukaisesti nautintavalmiiksi saatettaviin valmisteisiin,
 - lukuun ottamatta kaliumin ja kalsiumin enimmäismääriä, jotka koskevat kaupan pidettävää valmistetta.
- Enimmäismäärät viittaavat ravintoaineen kokonaismäärään lopullisessa elintarvikkeessa silloin, kun kyseistä ravintoainetta on lisätty tuotteeseen
 - ei koske ainoastaan elintarvikkeen luontaista vitamiinia tai kivennäisainetta

Ravintoaine	Enimmäismäärä/100 kcal
A-vitamiini (µg RE)	180 ⁽¹⁾
E-vitamiini (mg " -TE)	3
C-vitamiini (mg)	12,5/25 ⁽²⁾ /125 ⁽³⁾
Tiamiini (mg)	0,25/0,5 ⁽⁴⁾
Riboflaviini (mg)	0,4
Niasiini (mg NE)	4,5
B ₆ -vitamiini (mg)	0,35
Foolihappo (µg)	50
B ₁₂ -vitamiini (µg)	0,35
Pantoteenihappo (mg)	1,5
Biotiini (µg)	10
Kalium (mg)	160
Kalsium (mg)	80/180 ⁽⁵⁾ /100 ⁽⁶⁾
Magnesium (mg)	40
Rauta (mg)	3
Sinkki (mg)	2
Kupari (µg)	40
Jodi (µg)	35
Mangaani (mg)	0,6

(1) Liitteiden I ja II säännösten mukaisesti.

(2) Enimmäismäärää sovelletaan lastenruokiin, joihin on lisätty rautaa.

(3) Enimmäismäärää sovelletaan hedelmäpohjaisiin ruokiin, hedelmätäysmehuihin, nektareihin ja vihannesmehuihin.

(4) Enimmäismäärää sovelletaan viljapohjaisiin lastenruokiin.

(5) Enimmäismäärää sovelletaan lastenruoista annetun KTM:n päätöksen (789/1997) 4 §:n 1 ja 2 kohdassa mainittuihin lastenruokiin.

(6) Enimmäismäärää sovelletaan lastenruoista annetun KTM:n päätöksen (789/1997) 4 §:n 4 kohdassa mainittuihin lastenruokiin.

Lastenruokien ravintoaineiden puhtausvaatimukset

- Ensisijaisesti sovelletaan elintarvikelainsäädännössä vahvistettuja puhtausvaatimuksia
 - Lisäaineiden puhtausvaatimusasetus (EU) N:o 231/2012
 - Hyväksytyt uuselintarvikkeet Unionin uuselintarvikeluettelossa (EU) 2017/2470
 - Muu elintarvikelainsäädäntö

- Niiden sallittujen yhdisteiden osalta, joiden puhtausvaatimuksia ei ole vahvistettu elintarvikelainsäädännössä, sovelletaan kansainvälisten elinten suosittelemia, yleisesti hyväksyttäviä puhtausvaatimuksia
 - näitä ovat esim. JECFA:n laatimat puhtausvaatimukset "Combined Compendium of Food Additive Specifications"

Ainesosien soveltuvuus lastenruokiin, esimerkkinä kurpitsa

- [Elintarvikkeiden turvallisen käytön ohjeissa](#) kehoitetaan välttämään alle 1-vuotiaan ruokavaliossa kurpitsaa ja muita nitraattipitoisia kasviksia
- Kuitenkin markkinoilla on alle 1-vuotiaille tarkoitettuja lastenruokia, jotka sisältävät kurpitsaa

- Suositus välttää alle 1-vuotiaiden ruokavaliossa kurpitsaa ja muita nitraattipitoisia kasviksia koskee **kotikeittiöitä**, sillä kasvien nitraattipitoisuuksien hallinta on vaikeaa
- Teolliset lastenruoat voivat sisältää ainesosana edellyttäen, että lopputuotteelle asetetut enimmäismäärät eivät ylitä
 - edellyttää raaka-aineiden tarkkaa valintaa ja omavalvontaa pelloilta asti, nitraattikertymän huomiointia ja omavalvontatutkimuksia tuotteiden nitraattipitoisuuksien osalta.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lastenruokien merkintävaatimukset

Lastenruokien yleiset pakolliset tiedot

KTMP 10§: Sen lisäksi, mitä elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä on muualla säädetty tai määrätty...

→ Elintarviketietoasetuksen (EU) N:o 1169/2011 vaatimuksia sovelletaan, ellei ERE-lainsäädännössä ole niistä poikkeavia tai niitä tarkentavia vaatimuksia

- Lastenruoissa tulee olla elintarviketietoasetuksen 9 artiklan mukaiset **pakolliset tiedot**, kuten
 - elintarvikkeen nimi
 - ainesosaluettelo (allergeenit korostettuina)
 - tiettyjen ainesosien määrät (tarvittaessa)
 - sisällön määrä
 - vähimmäissäilyvyysaika tai viimeinen käyttöajankohta
 - elintarvikealan toimijan nimi ja osoite
 - alkuperämaa (tarvittaessa)
 - säilytysohje (tarvittaessa)
 - käyttöohje (tarvittaessa)
 - (ravintoarvoilmoitus)
- Myös yleiset vaatimukset fonttikoon ym. suhteen pätevät

Elintarvikkeen nimi ja ainesosaluettelo

• Elintarvikkeen nimi

- lainsäädännössä säädetty nimi
- Suomessa yleiseen käyttöön vakiintunut nimi
- nimeä, joka kuvaa elintarviketta ja tarvittaessa sen käyttöä siten, että se täsmällisesti yksilöi kysymyksessä olevan elintarvikkeen ja erottaa sen elintarvikkeista, joihin se muuten voitaisiin sekoittaa
- Lastenruokien ryhmät eivät ole elintarvikkeen nimiä

• Ainesosaluettelo

- sisältää kaikki elintarvikkeen ainesosat painon mukaan alenevassa järjestyksessä
- vitamiinit ja kivennäisaineet ilmoitetaan omilla nimillään, esim. C-vitamiini, kalsium ([EU-tuomioistuimen päätös C-533/20](#))
 - tätä voi täydentää yhdisteen nimellä, esim. C-vitamiini (askorbiinihappo), kalsium (kalsiumkloridi)
- uuselintarvikkeena hyväksytyt uudet yhdisteet ja ainesosat ilmoitetaan UE-hyväksynnän mukaisella nimellä
 - vitamiini- ja kivennäisaineyhdisteitä voi täydentää vitamiinin tai kivennäisaineen nimellä, esim. kalsium-L-metyylifolaatti (foolihappo)

Lastenruokien pakolliset lisätiedot

- **Ikäraja**, jonka jälkeen tuotetta voi käyttää
 - ikäraja ei saa olla alle neljä kuukautta missään tuotteessa
 - sopivaa ikää arvioitaessa tulee huomioida tuotteen koostumus, rakenne tai muut erityisominaisuudet
- Alle 6kk ikäisille tarkoitetuissa lastenruoissa tieto, sisältääkö tuote **gluteenia**
- **Ravintoarvomerkintä** (pakollisesti ja vapaaehtoisesti merkittävät)
- Tarvittaessa **valmistusohje** ja maininta valmistusohjeen noudattamisen tärkeydestä

Ravintoarvomerkintä

- Ravintoarvomerkinnän voi tehdä KTM lastenruokapäätöksen tai elintarviketietoasetuksen mukaisesti
- Tiedot annetaan 100 g tai 100 ml kaupan pidettävää valmistetta kohden ja tarvittaessa nautittavaksi ehdotettua annosta kohden

KTMp 789/1997 11 §	Elintarviketietoasetus 30 artikla
energiasisältö (kJ ja kcal)	energiasisältö (kJ ja kcal)
proteiinien, hiilihydraattien ja rasvojen määrä	rasvan, tyydyttyneiden rasvojen, hiilihydraatin, sokereiden, proteiinin ja suolan määrät
	ravintoarvoilmoitusta voidaan täydentää seuraavilla: kertatyydyttymättömät rasvat, monitydyttymättömät rasvat, polyolit, tärkkelys, ravintokuitu
Lisäksi ravintoarvomerkinnässä tulee KTMp liitteiden I ja II mukaan sallittujen kivennäisaineiden ja vitamiinien määrät keskiarvona numeroin ilmaistuna	

Ravintoarvomerkintään liitettävät vitamiinit ja kivennäisaineet

- Ruokaviraston näkemyksen mukaan, jos lastenruoalle on asetettu liitteissä I tai II jonkun **vitamiinin tai kivennäisaineen suhteen enimmäis- tai vähimmäismäärä**, niin tällöin kyseisen vitamiinin tai kivennäisaineen määrä tulee **ilmoittaa ravintoarvomerkinnässä**.
- Tiamiinille on määritetty vähimmäismäärä viljapohjaisissa lastenruoissa
 - → tiamiinipitoisuus tulee ilmoittaa ravintoarvomerkinnässä
- Natriumille on määritetty enimmäismäärä lastenruoissa
 - → natrium tulee ilmoittaa ravintoarvomerkinnässä
 - jos suola ilmoitetaan, siitä selviää myös natrium

Ravintoarvomerkinnän vapaaehtoiset täydennykset

- Pakollisesti ilmoitettavien ravintoaineiden lisäksi **muidenkin KTMP liitteessä IV mainittujen ravintoaineiden määrät saa ilmoittaa**
- Liitteen IV ravintoaineita ovat vitamiinit, kivennäisaineet, aminohapot, inositoli, karnitiini, koliini
- **Tiettyjen vitamiinien ja kivennäisaineiden määrien perässä voi ilmoittaa myös niiden %-osuuden lasten vertailuarvoista**, jos määrä on vähintään 15 prosenttia määrätystä vertailuarvosta
- Vertailuarvot on annettu KTMP liitteessä V
- Liitteen V **vertailuarvot ovat vain ravintoarvomerkintöjä varten** – ei tule käyttää ravitsemus- tai terveysväitteiden vertailuarvoina

Vertailuarvot imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettujen valmisteiden ravintoarvomerkintöjä varten

KTMp 789/1997 liite V

Ravintoaine	Vertailuarvo merkintöjä varten
A-vitamiini (µg)	400
B ₆ -vitamiini (mg)	0,7
B ₁₂ -vitamiini (µg)	0,7
C-vitamiini (mg)	25
D-vitamiini (µg)	10
Folaatti (µg)	100
Jodi (µg)	70
Kalsium (mg)	400
Kupari (mg)	0,4
Niasiini ja sen ekvivalentit (mg)	9
Rauta (mg)	6
Riboflaviini (mg)	0,8
Seleeni (µg)	10
Sinkki (mg)	4
Tiamiini (mg)	0,5

Sallitut poikkeamat eli toleranssit

- = sallittu poikkeama ravintoarvomerkinissä ilmoitetun pitoisuuden ja analysoidun pitoisuuden välillä
- Komission toleranssiohje
- Ruokaviraston näkemys on, että toleranssiohjeen periaatteita voidaan soveltaa myös EREihin, ml. lastenruoat
- Mikäli lainsäädännössä asetettu ravintoaineelle enimmäis- tai vähimmäisrajoja, saavat analysoidut pitoisuudet poiketa näiden rajojen ulkopuolelle vain analyysimenetelmän mittausepävarmuuden verran.
- Muissa tapauksissa esimerkiksi vitamiinien ja kivennäisaineiden poikkeamien suhteen voidaan soveltaa taulukon 1 periaatteita.
- Taulukossa lueteltuihin sallitun poikkeaman arvoihin sisältyy analyysimenetelmän mittausepävarmuus.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lastenruokien koostumusvaatimukset

Viljapohjaisten lastenruokien on täytettävä liitteessä I määrätty koostumusvaatimukset

- Viljapohjaisten lastenruokien on täytettävä KT Mp liitteessä I määrätty koostumusvaatimukset ja niiden valmistukseen saa käyttää liitteessä mainittuja ainesosia siinä määrättyillä ehdoilla.
- Viljapohjaisia lastenruokia ovat seuraaviin ryhmiin kuuluvat tuotteet:
 - 4§1 yksinkertaiset viljavalmisteen, jotka on saatettu tai jotka täytyy saattaa nautintavalmiiksi lisäämällä niihin maitoa tai muuta sopivaa nestemäistä ravintoa,
 - 4§2 viljavalmisteen, joihin on lisätty proteiinipitoista elintarviketta ja jotka on saatettu tai jotka täytyy saattaa nautintavalmiiksi lisäämällä niihin vettä tai muuta proteiinitonta nestettä,
 - 4§3 pastavalmisteen, joita käytetään vedessä tai muussa sopivassa nesteessä kypsennettyinä, ja
 - 4§4 korput ja keksit, joita käytetään joko sellaisenaan tai hienonnettuina lisäämällä niihin vettä, maitoa tai muuta sopivaa nestettä.

Koostumusvaatimukset: viljapohjaiset lastenruoat

- Valmistetaan pääasiassa yhdestä tai useammasta jauhetusta viljasta ja/tai tärkkelyspitoisesta juurikastuotteesta.
- Viljaa tai tärkkelyspitoista juurikasta on oltava vähintään 25 painoprosenttia lopullisen seoksen kuivapainosta.
 - mikäli lastenruoan viljamäärä on vähintään 25% tuotteen kuivapainosta, katsotaan tuote lähtökohtaisesti viljapohjaiseksi lastenruoaksi
 - kaikkien viljaa sisältävien lastenruokien ei tarvitse välttämättä olla viljapohjaisia lastenruokia
- Esimerkiksi lastenruokapuurot, -vellit, -keksit, -patukat, -naksut
- Viljapohjaisten lastenruokien koostumusvaatimukset määräytyvät ryhmäkohtaisesti
- Ravintoainevaatimukset viittaavat nautintavalmiina kaupan pidettäviin tai valmistajan ohjeiden mukaisesti nautintavalmiiksi saatettaviin valmisteisiin.

Koostumusvaatimukset: viljapohjaiset lastenruoat

- **Proteiinit**

- määritetty sekä enimmäis- että vähimmäispitoisuuksia (4§2, 4§4)
- vaatimuksia lisätyn proteiinin kemialliselle indeksille suhteessa vertailuproteiiniin (kaseiini määritetty liitteessä III)
- aminohappojen lisääminen on sallittua ainoastaan proteiiniseoksen ravintoarvon parantamiseksi ja ainoastaan siihen tarkoitukseen tarvittavissa suhteissa.

- **Hiilihydraatit** (4§1, 4§2, 4§4)

- enimmäismääriä, jos valmisteisiin lisätään sakkaroosia, fruktoosia, glukoosia, tärkkelyssiirappia tai hunajaa

- **Rasvat** (4§1, 4§2, 4§4)

- määritetty sekä enimmäis- että vähimmäispitoisuuksia
- myös tietyille rasvahapoille

- **Vitamiinit ja kivennäisaineet**

- Natriumia saa lisätä ainoastaan teknisistä syistä; tuotteiden natriumpitoisuus saa olla enintään 25 mg/100 kJ (100 mg/100 kcal).
- Tiamiinipitoisuus vähintään 25 µg/100 kJ (100 µg/100 kcal).
- Kalsiumille vähimmäismäärä (4§2 ja 4§4)
- A- ja D-vitamiineille vähimmäis- ja enimmäismäärät (4§2, muille jos lisätään)

1. Yksinkertaiset viljavalmistet, jotka on saatettu tai jotka täytyy saattaa nautintavalmiiksi lisäämällä niihin maitoa tai muuta sopivaa nestemäistä ravintoa

- jos lisätään sakkaroosia, fruktoosia, glukosia, tärkkelyssiirappia tai hunajaa, niin
 - **lisättyjen hiilihydraattien** määrä saa olla enintään 1,8g/100kJ (7,5g/100kcal)
 - lisätyn fruktoosin määrä saa olla enintään 0,9g/100kJ (3,75g/100kcal)
- **rasva**pitoisuus saa olla enintään 0,8 g/100 kJ (3,3 g/100 kcal).

- **Esimerkiksi käyttövalmis puuro, joka sisältää viljaa ja hedelmiä tai marjoja**

- puuroon ei ole lisätty proteiinipitoista ainesosaa

2. Viljavalmisteet, joihin on lisätty proteiinipitoista elintarviketta ja jotka on saatettu tai jotka täytyy saattaa nautintavalmiiksi lisäämällä niihin vettä tai muuta proteiinitonta nestettä

- **proteiinia** vähintään 0,48g/100kJ (2g/100kcal) ja enintään 1,3 g/100 kJ (5,5 g/100 kcal)
- jos valmisteisiin lisätään sakkaroosia, fruktoosia, glukoosia, tärkkelyssiirappia tai hunajaa, niin
 - **lisättyjen hiilihydraattien** määrä saa olla enintään 1,2g/100kJ (5g/100kcal)
 - lisätyn fruktoosin määrä saa olla enintään 0,6g/100kJ (2,5g/100kcal)
- **rasva**pitoisuus saa olla enintään 1,1g/100kJ (4,5g/100kcal)
- jos rasvapitoisuus on yli 0,8 g/100 kJ (3,3 g/100 kcal), niin
 - lauriinihappopitoisuus ei saa olla yli 15 % rasvojen kokonaismäärästä eikä
 - myristiinihappopitoisuus ei saa olla yli 15 % rasvojen kokonaismäärästä.
 - linolihappoa (glyserideinä = linoleaatteina) on oltava vähintään 70 mg/100 kJ (300 mg/100 kcal) ja enintään 285 mg/100 kJ (1200 mg/100 kcal)
- **kalsium**pitoisuuden tulee olla vähintään 20 mg/100kJ (80mg/100kcal)
- **A-vitamiini**pitoisuuden on oltava vähintään 14 µgRE/100kJ (60 µgRE/100kcal) ja enintään 43 µgRE/100kJ (180 µgRE/100kcal)
- **D-vitamiini**pitoisuuden on oltava vähintään 0,25 µg/100kJ (1 µg/100kcal) ja enintään 0,75 µg/100kJ (3 µg/100kcal)

Esimerkkejä viljavalmisteesta, johon on lisätty proteiinipitoista elintarviketta

- **Ei-nautintavalmis puurojauhe, johon on lisätty proteiinipitoista elintarviketta**, esim. herajauhetta, maitojauhetta tai kasvipiperäistä proteiinia
 - saatetaan nautintavalmiiksi lisäämällä siihen vettä
- **Käyttövalmis velli, joka sisältää heraa ja maitoa**
 - lisätty proteiinipitoista elintarviketta
 - jo saatettu nautintavalmiiksi

3. Pastavalmisteet, joita käytetään vedessä tai muussa sopivassa nesteessä kypsennettyinä

- Ei erityisiä koostumusvaatimuksia

4. Korput ja keksit, joita käytetään joko sellaisenaan tai hienonnettuina lisäämällä niihin vettä, maitoa tai muuta sopivaa nestettä

- **proteiinia** enintään 1,3 g/100 kJ (5,5 g/100 kcal)
- lisättyä proteiinia vähintään 0,36 g/100 kJ (1,5 g/100 kcal) sellaisissa kekseissä, joiden valmistuksessa on käytetty runsasproteiinista elintarviketta ja jotka pidetään kaupan sellaisinaan
- jos lisätään sakkaroosia, fruktoosia, glukoosia, tärkkelyssiirappia tai hunajaa, niin
 - **lisättyjen hiilihydraattien** määrä saa olla enintään 1,8g/100kJ (7,5g/100kcal)
 - lisätyn fruktoosin määrä saa olla enintään 0,9g/100kJ (3,75g/100kcal)
- **rasva**pitoisuus saa olla enintään 0,8 g/100 kJ (3,3 g/100 kcal).
- **kalsium**pitoisuuden on oltava vähintään 12mg/100kJ (50mg/100kcal) maitoa sisältävissä sellaisenaan kaupan pidettävissä tuotteissa (maitokeksit)
- **Esimerkiksi viljapohjaiset keksit, patukat, naksut, raksut**
 - voi sisältää myös muita ainesosia esim. hedelmää

Kaikille viljaa sisältäville lastenruoille ei ole selkeää omaa lastenruokaryhmää, esimerkiksi:

- maissinaksut ja muut viljapohjaiset puffatut naksut
- viljaa ja hedelmää ja/tai marjaa sisältävät lastenruokapatukat

→ Ruokaviraston näkemyksen mukaan nämä voivat olla joko:

- 1) viljapohjaisia valmisruokia: korput ja keksit
- 2) muuta lastenruokaa

- viljaa, hedelmää ja/tai marjaa sisältävät välipalatyypiset puurot

- Ruokaviraston tulkinnan mukaan puurolla viitataan rakenteeltaan paksuhkoon ruokaan, joka sisältää viljaa; lisäksi voi sisältää mm. maitoa, hedelmiä, marjoja.

→ Ruokaviraston näkemyksen mukaan nämä voivat olla tuotteesta riippuen viljapohjaisia lastenruokia tai muita lastenruokia

Muiden lastenruokien on täytettävä liitteessä II määrätyt koostumusvaatimukset

- KTMP liitteessä II kuvailtujen lastenruokien on täytettävä samassa liitteessä annetut koostumusvaatimukset.

Liitteessä II kuvailtuja lastenruokia ovat seuraavat:

- valmisteet, jotka sisältävät lihaa, siipikarjaa, kalaa, sisäelimiä tai jotain muuta perinteistä proteiininlähdettä
- juustoa sisältävä muu kuin makea valmiste
- ateria, joka ei sisällä lihaa, siipikarjaa, kalaa, sisäelimiä tai muuta perinteistä proteiininlähdettä
- kastikkeet, jotka tarjotaan aterian lisäkkeenä
- makeat ruoat, joiden nimessä mainitaan maitovalmisteet
- muut makeat ruoat
- hedelmä- ja vihannesmehut, nektarit, yksinomaan hedelmistä valmistetut ruoat sekä jälkiruoat tai vanukkaat
- muut juomat, joita ei valmisteta maidosta

Ruokaviraston näkemyksen mukaan muu lastenruoka voi olla myös sellainen, jota ei ole kuvailtu liitteessä II.

Muiden lastenruokien koostumusvaatimukset

- Muita lastenruokia ovat esimerkiksi kasvis-, marja- ja hedelmäsoseet, liha- ja kalasoseet
- Muille lastenruoille asetetut koostumusvaatimukset viittaavat nautintavalmiina myytäviin tai valmistajan ohjeiden mukaisesti nautintavalmiiksi saatettaviin valmisteisiin.
- Koostumusvaatimuksia on säädetty proteiiniin, hiilihydraattien, rasvan, natriumin ja vitamiinien osalta.
- Koostumusvaatimukset vaihtelevat lastenruokaryhmittäin. Esimerkiksi vaatimus C- ja A-vitamiinien vähimmäismääristä koskee vain tiettyjä mehuja ja nektareita.
- Aminohappojen lisääminen valmisteisiin on sallittua ainoastaan, jos sitä käytetään proteiiniseoksen ravintoarvon parantamiseksi. Aminohappoja tulee lisätä tähän tarkoitukseen tarvittavissa suhteissa.

Muiden lastenruokien **proteiinipitoisuudelle** on vaatimuksia seuraavissa tapauksissa:

- valmisteen **nimessä mainitaan ainoana ainesosana** liha, siipikarjanliha, kala, sisäelimet tai jokin muu perinteinen proteiininlähde.
- valmisteen **nimessä mainitaan ensimmäisenä** liha, siipikarjanliha, kala, sisäelimet tai jokin muu perinteinen proteiininlähde joko yksinään tai yhdessä riippumatta siitä, onko kysymyksessä valmis ateria.
- valmisteen **nimessä mainitaan** liha, siipikarjanliha, kala, sisäelimet tai muu perinteinen proteiininlähde joko yksinään tai yhdessä **muttei ensimmäisenä** riippumatta siitä, onko kysymyksessä valmis ateria.

- muun kuin makean valmisteen **nimessä mainitaan juusto** yhdessä muiden ainesosien kanssa riippumatta siitä, onko kysymyksessä valmis ateria
- valmiste on **pakkausmerkintöjen mukaan valmis ateria, mutta nimessä ei mainita** lihaa, siipikarjanlihaa, kalaa, sisäelimiä tai muuta perinteistä proteiininlähdettä.
- **makea ruoka, jonka nimessä mainitaan maitovalmisteet** ensimmäisenä tai ainoana aineosana

Muiden lastenruokien muut koostumusvaatimukset!

- **Hiilihydraattien** kokonaismäärä ei saa ylittää seuraavia arvoja:
 - 10 g/100 ml vihannesmehuissa ja niihin perustuvissa juomissa
 - 15 g/100 ml hedelmätäysmehuissa ja nektareissa sekä niistä peräisin olevissa juomissa
 - 20 g/100 g yksinomaan hedelmistä valmistetuissa ruoissa
 - 25 g/100 g jälkiruoissa ja vanukkaissa
 - 5 g/100 g muissa juomissa, joita ei valmisteta maidosta.
- **Rasvan** kokonaismäärä ei saa olla yli 1,1 g/100 kJ (4,5 g/100 kcal).
 - jos valmisteen nimessä mainitaan ainoana ainesosana liha, siipikarjanliha, kala, sisäelimet tai jokin muu perinteinen proteiininlähde, rasvan kokonaismäärä voi kuitenkin olla enintään 1,4 g/100 kJ (6 g/100 kcal)
- **Natriumin** määrä ei saa olla yli 48 mg/100 kJ (200 mg/100 kcal) eikä yli 200 mg/100 g.
 - Jos kuitenkin ainoa valmisteen nimessä mainittu valmistusaine on juusto, valmisteen lopullinen natriumsisältö saa olla enintään 70 mg/100 kJ (300 mg/100 kcal).
- Natriumsuoloja ei saa lisätä hedelmäpohjaisiin valmisteisiin, jälkiruokiin tai vanukkaisiin paitsi teknisistä syistä.
- Lastenruokien vitamiinivaatimukset koskevat C-, D-, ja A-vitamiinia.
 - **D-vitamiinia ei saa lisätä lastenruokiin.**
 - Hedelmämeheissa, nektarissa tai vihannesmeheissa olevan **C-vitamiinin** määrän valmiissa valmisteissa on oltava vähintään 6 mg/100 kJ (25 mg/100 kcal) tai vähintään 25 mg/100g
 - Vihannesmeheissa olevan **A-vitamiinin** määrän on oltava vähintään 25 µg RE/100 kJ (100 µg RE/100 kcal).
 - **Muissa tapauksissa A-vitamiinia ei saa lisätä**

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lastenruokien esillepano

Lastenruokien esillepano myymälöissä ja etämyynnissä

- Lastenruokien tunnistamisessa ja niiden erottamisessa muista lapsille suunnatuista elintarvikkeista **esillepano on merkittävässä roolissa**
- Ruokaviraston näkemyksen mukaan kuluttajan harhaanjohtamisen välttämiseksi **lastenruokahyllylle tulee asettaa vain lainsäädännön mukaisia imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettuja elintarvikkeita.**
- Jos erillinen lastenruokahylly ei ole mahdollinen, **lastenruokiin kuulumattomat elintarvikkeet suositellaan erottamaan** varsinaisista lastenruoista selkeällä tavalla
 - tuotteiden esillepanossa on varmistuttava, ettei sekaantumisen vaaraa ole - kuluttajan tulee voida erottaa, onko hän ostamassa lastenruokaa vai tavanomaista elintarviketta.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Imeväisen ja pikkulapsen ruokintaa koskeva tiedotusaineisto

STM asetus 633/2024 imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevasta tiedotusaineistosta

- Säädetään imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevan tiedotusaineiston **sisällöstä ja jakelusta**
 - korvaa STM asetuksen 267/2010
- Tiedotusaineistolla tarkoitetaan missä tahansa muodossa olevaa aineistoa, jossa on imeväisten ja pikkulasten **ruokintaan, ruokailutottumuksiin tai ravitsemukseen** liittyviä kuvauksia tai ohjeita
- Tiedotusaineiston on tuettava lapsen tervettä kasvua ja varhaista vuorovaikutusta ja sen on rajoituttava tieteelliseen ja tosiasioihin perustuvaan tietoon
 - **ei saa olla tuotetietoa!**
- THL **hyväksyy imeväisten ruokintaa koskevan kaupallisen tiedotusaineiston**
- THL julkaisee listan hyväksytyistä aineistoista, jossa myös ilmoitetaan koskeeko aineistoa jakelun rajoitus
 - äidinmaidonkorviketta, vieroitusvalmistetta tai imeväisille tarkoitettua kliinistä ravintovalmistetta koskevaa kaupallista tiedotusaineistoa saa jakaa vain terveydenhuoltojärjestelmän kautta ja vain niille kuluttajille ja lasten hoidosta vastaaville henkilöille, jotka terveydenhuoltohenkilöstön arvion mukaan sitä tarvitsevat.
- Lisäksi asetuksella kielletään vieroitusvalmisteen lahjoittaminen tai alennuksella myyminen

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Oiva-rivillä 12.2 lastenruokien osalta valvottavat asiat

Oiva-arviointiohje 12.2 Erityisille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet

Tarkastetaan seuraavat asiat, kun elintarvikealan toimija valmistaa, valmistuttaa tai tuo (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) viljapohjaisia lastenruokia tai muita lastenruokia

- Lastenruoille asetetut **koostumusvaatimukset** täyttyvät
 - resepti, tuotespesifikaatiot, omavalvontatutkimukset, muu dokumentaatio
- Lastenruoissa käytetyt **ainesosat ovat turvallisia ja soveltuvia** imeväisille ja pikkulapsille
 - tarvittaessa osoitettava tieteellisen tutkimusnäytön avulla
- Lastenruoka ei sisällä mitään ainetta sellaista määrää, että siitä on haittaa lapsen terveydelle
- Lastenruokien valmistuksessa käytetyt **vitamiinit, kivennäisaineet** ja eräät muut **ravintoaineet** ja niiden **kemialliset yhdisteet ovat sallittuja** ja täyttävät niille asetetut **puhtausvaatimukset**
- Lastenruoille asetetut **erityiset merkintävaatimukset** täyttyvät:
 - lastenruokien ikäsuositus ja muut pakolliset merkinnät sekä tarvittaessa tehtävät lisämerkinnät
 - ravintoarvomerkintä on vaatimusten mukainen ja vastaa koostumusta

Lastenruokien valvonnassa huomioitavaa lisäksi

- Etämyynissä tarkastettavia asioita:
 - lastenruoista etämyynissä annettavat elintarviketiedot ja
 - lastenruokien esillepano
- Myymälöissä tarkastettavia asioita:
 - lastenruokien esillepano
- Samanaikaisesti Oiva-rivin 12.2 kanssa suositellaan tarkastettavan Oiva-rivit
 - 13.1 Pakolliset elintarviketiedot (pakatut ja pakkaamattomat elintarvikkeet) sekä
 - 13.3 Markkinointi,
 - 17.12-17.16 Vierasaineet ja torjunta-ainejäämät

Oiva-rivi 13.1 Pakolliset elintarviketiedot

- **Merkintöjen säännöstenmukaisuuden tarkastaminen** eli ovatko pakkauksessa/etiketissä **pakolliset merkinnät muodollisesti oikein**:

- **merkinnät ovat vaivattomasti luettavissa** (x-kirjasinkoko vähintään 1,2 mm; poikkeus x-kirjasinkoko vähintään 0,9 mm, kun pakkauksen suurimman pinnan pinta-ala on pienempi kuin 80 cm²)
- **pakolliset pakkausmerkinnät** ovat suomeksi ja ruotsiksi (yksikielisissä kunnissa myytävälle riittää yksikieliset merkinnät)
- **merkinnät on tehty säädösten mukaisesti muodollisesti oikein**

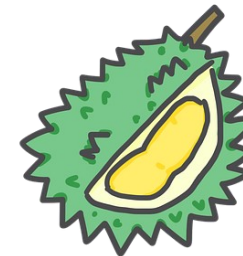
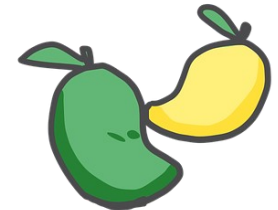
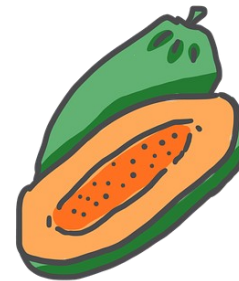
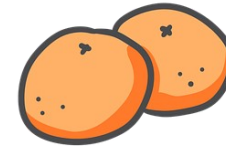
- **Merkintöjen oikeellisuuden tarkastaminen**, mikä selviää reseptitarkastuksella käytetty raaka-aineet huomioiden ja/tai tuotespesifikaatioista:

- **reseptit** ovat ajan tasalla ja niitä noudatetaan tuotannossa
- **reseptit/valmistus/valmis tuote ovat keskenään yhtenevät**
- **elintarvikkeen nimi** on oikein muodostettu
- ainesosaluettelossa on mainittu käytetyt ainesosat
- koostetut ainesosat on purettu oikein ainesosaluetteloon
- allergiaa ja intoleransseja aiheuttavat ainesosat on ilmoitettu
- ainesosien järjestys on oikea
- ilmoitettu ainesosan määrä on oikea
- elintarvikkeen alkuperä on oikein ilmoitettu.

Lisätietoja:

- Ruokaviraston [Ohjeet ja lainsäädäntö –sivulla](#) Erityisille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet
- [Erityisille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet](#) Ruokaviraston internetsivusto
- [Oiva-arviointiohje 12.2](#) Erityisille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet
- Pikantissa valvojille [Erityisille ryhmille tarkoitettujen elintarvikkeiden valvontaverkosto](#)

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lapsille suunnatut ravintolisät

Erityisasiantuntija Anna Mizrahi

Sisältö

- Lapsille suunnattuja ravintolisiä koskevat yleiset vaatimukset
 - Määritelmä
 - Koostumus
 - Annettavat tiedot
- Oiva-arviointirivillä 12.1 valvottavat asiat

Ravintolisiä koskeva lainsäädäntö

Lapsille suunnatut ravintolisät

- Suositukset vs. markkinat

- Uusimpien ravitsemussuositusten (2024) mukaan lapsille **suositellaan**:
 - D-vitamiinia päivittäin ympäri vuoden seuraavasti:
 - 2 vko- 12 kk-ikäiset: 2–10µg (riippuen äidinmaidonkorvikkeen/ vieroitusvalmisteen määrästä),
 - 1-vuotiaat 10 µg,
 - 2–17-vuotiaat 7,5 µg.
 - Muita ravintolisiä vain silloin, kun terveydenhuollon ammattilainen on todennut, että jotakin ravintoainetta saadaan ruokavaliosta liian vähän.
 - Esim. vegaaniruokavaliota noudattaville yleensä kalsiumia, jodia, ja B12-vitamiinia
- Elintarvikkeiden turvallisen käytön ohjeiden mukaan lapsille **ei suositella** ravintolisiä, jotka sisältävät:
 - Kasvipärisiä aineita
 - Kofeiinia

- Markkinoilla on saatavilla lapsille suunnattuja ravintolisiä, jotka sisältävät mm.

- Vitamiineja ja kivennäisaineita (yksittäin tai yhdistelmänä)
- Rasvahappoja
- Maitohappobakteereita
- Kuitua
- Mehiläisvalmisteita
- Kasviuutteita
- Aminohappoja

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lapsille suunnattuja ravintolisiä koskevat yleiset vaatimukset

Ravintolisän määritelmä – mitä ne ovat?

- Valmiiksi pakattuja **elintarvikkeita**, jotka ovat annosmuodossa
 - Puriste, kapseli, tabletti, pilleri, jauhe, tiiviste, nesteampulli..
- Nautitaan **pieninä** mitta-annoksina
- Energiamäärällä ei merkitystä ruokavalion kannalta
- **Tiivistettyjä ravintoaineiden tai muiden aineiden**, joilla on fysiologinen tai ravitsemuksellinen vaikutus, **lähteitä**
- Tarkoitus täydentää monipuolista ruokavaliota, ei korvata sitä

Lapsille suunnatut ravintolisät - mitä ne ovat?

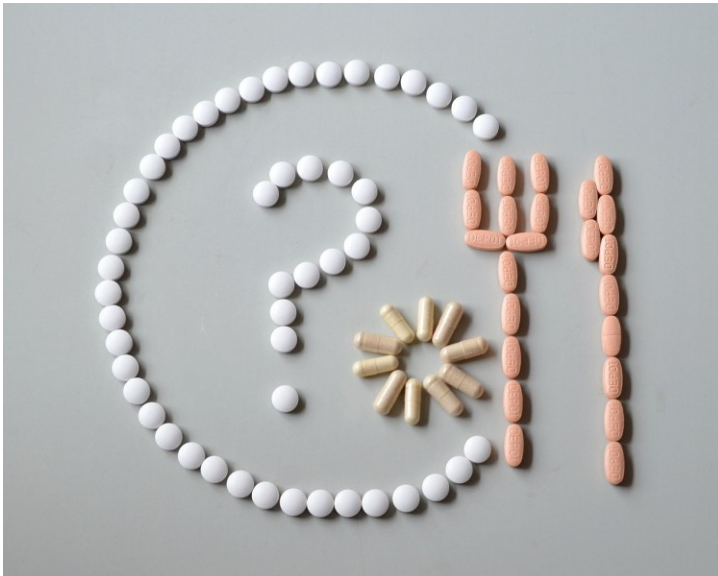
- Eivät lastenruokia, vaan ravintolisiä, joiden
 - käyttöohjeen mukaan tuote on tarkoitettu alle 18-vuotiaille
 - ulkoasu ja markkinointi vetoaa lapsiin, esimerkiksi muoto, kuvitus, tiedot
 - mainitaan tai viitataan sopivan ”koko perheelle”
- Luokittelu vaihtelee eri jäsenmaissa
 - Esimerkiksi joissain jäsenmaissa imeväisille ja pikkulapsille suunnatut ravintolisät ovat lääkkeitä

Lapsille suunnatut ravintolisät - koostumus (1/4)

- Lapsille suunnatuille ravintolisille ei ole annettu erityisiä koostumusvaatimuksia lainsäädännössä
 - Esimerkiksi lapsille suunnatuissa ravintolisissä käytetään samoja päivittäisen saannin vertailuarvoja (RDI) kuin aikuisille

- Ravintolisien yleisiä koostumusvaatimuksia sovelletaan myös lapsille suunnattuihin ravintolisiin ja niiden aineosiin:
 - niiden tulee olla **turvallisia** mikrobiologiselta, kemialliselta sekä fysikaaliselta laadultaan;
 - niillä tulee olla **merkittävää käyttöhistoriaa** tavanomaisena elintarvikkeena tai ravintolisänä yhteisön alueella ennen 15. toukokuuta 1997 **TAI** vaihtoehtoisesti **soveltuva uuselintarvikelupa**;
 - ne **eivät saa** tehdä ravintolisästä lääketettä.

Lapsille suunnatut ravintolisät - koostumus (2/4)

Ravintolisät voivat sisältää:

- **Vitamiineja ja kivennäisaineita**
 - Sallitut vitamiinit, kivennäisaineet ja niiden lähteet on lueteltu ravintolisädirektiivin 2002/46/EY liitteissä
 - Vähimmäismäärät: vähintään 15 % vuorokautisen saannin vertailuarvosta
 - Enimmäismäärät: Ei määritelty kansallisesti tai yhteisötasolla, mutta ravintolisän on oltava kohderyhmälleen turvallinen.

- HUOM. vitamiineille ja kivennäisaineille annetut vuorokautisen turvallisen saannin ylärajat (UL-arvot) ovat **alhaisemmat** lapsille kuin aikuisille

- Esimerkiksi B6-vitamiini ja sinkki:

Ravintoaine	UL (1-3)	UL (4-6)	UL (7-10)	UL (11-14)	UL (15-17)	UL (18-)
B6-vitamiini	3,2	4,5	6,1	8,6	10,7	12,5
Sinkki	7	10	13	18	22	25

- Koko perheelle suunnatuissa ravintolisissä ravintoaineiden pitoisuuksien on oltava sellaisia, etteivät UL-arvot ylity minkään ikäryhmän kohdalla.
- Ravintoaineiden UL-arvot on koottu **Ravintolisäoppaan taulukkoon 1.**

Lapsille suunnatut ravintolisät - koostumus (3/4)

- **Muita ominaisia aineita, joilla on fysiologinen tai ravitsemuksellinen vaikutus**

- Ei sallittujen tai kiellettyjen aineiden luettelo, mutta muita säädöksiä sovelletaan:
- Täydentämisasetus (EY) N:o 1925/2006
 - Kielletyt ja rajoitetut aineet liitteessä III
- Uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283
 - Unionin luettelo hyväksytyistä uuselintarvikkeista käytönehtoineen (EU) 2017/2470
 - **HUOM. Useita hyväksytyjä uuselintarvikkeita ei ole sallittu käyttää lapsille suunnatuissa ravintolisissä**

- **Vähimmäismäärät:** Merkittävä määrä halutun vaikutuksen aikaansaamiseksi

- Ravitsemusväitteiden käytön edellytyksiä sovelletaan ravintolisiin suhteissa vuorokausiannokseen
- Esim. Sisältää kuitua/kuituvalmiste (3 g kuitua/vuorokausiannos)

- **Enimmäismäärät:** Ei määritelty kansallisesti tai yhteisötasolla, paitsi

- Täydentämisasetuksen liitteen III osassa B mainitut rajoitetut aineet, joiden käytölle on asetettu enimmäismäärä.
- Hyväksytyt uuselintarvikkeet, joiden käytölle asetettu enimmäismäärä

Lapsille suunnatut ravintolisät - koostumus (4/4)

- **Elintarvikeparanteita, eli lisäaineita, aromeja tai entsyymejä**
 - Ravintolisissä sallitut lisäaineet on lueteltu asetuksen (EY) N:o 1333/2008 elintarvikeryhmässä 17.
 - **HUOM. alle kolmevuotiaille lapsille suunnatuissa ravintolisissä ei saa käyttää lisäaineita lainkaan**

Lapsille suunnatut ravintolisät – annettavat tiedot (1/4)

- Annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset
 - Elintarviketietoasetus (EY) N:o 1169/2011
 - Lyhyesti myös elintarvikelaki 297/2021 ja yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002

- Elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tms. markkinoinnin yhteydessä:
 - Totuudenmukaiset ja riittävät tiedot
 - Ei harhaanjohtavia tietoja
 - **Ei lääkkeellistä markkinointia**
 - Elintarvikkeilla ei saa esittää olevan ihmisen sairauksien ennalta ehkäisemiseen, hoitamiseen tai parantamiseen liittyviä ominaisuuksia eikä viitata sellaisiin tietoihin
 - **Ravintolisät:** Ei saa esittää tai viitata siihen, että tasapainoisesta ja monipuolisesta ruokavaliosta ei yleensä saa riittävästi ravintoaineita (ravintolisäasetus 78/2010, 5 §).

Lapsille suunnatut ravintolisät – annettavat tiedot (2/4)

- Ravintolisän katsotaan olevan **lapsille suunnattu**, jos siitä annettavissa tiedoissa niin viitataan, esimerkiksi:
 - ravintolisän käyttöohjeessa
 - Esim. 1 tabletti 4-vuotiaasta alkaen tai koko perheelle.
 - ravintolisän nimessä
 - Esim. Lapsille, Pikkuisille, Taapero, Tenava, Junior, Kids, Baby, Teen...
 - ravintolisän ulkoasussa tai esillepanossa
 - Esim. pakkauksessa tai mainoksessa on piirroshahmoja tai muita lapsiin vetoavia kuvia/elementtejä
- Jos ravintolisää **ei ole tarkoitettu lapsille**, on tämän käytävä ilmi ravintolisästä annettavista tiedoista, esimerkiksi:
 - ravintolisän käyttöohjeessa
 - Esim. Aikuisille 1 tabletti päivässä.
 - ravintolisän nimessä
 - Esim. For Men/Women, monivitamiini aikuisille...
 - ravintolisän ulkoasussa tai esillepanossa
 - Esim. pakkauksessa on kuvia kehonrakentajista tms.
- HUOM. Jos ravintolisän käyttäjäryhmää ei ole rajattu ravintolisästä annettavissa tiedoissa, ravintolisän voidaan katsoa olevan suunnattu kaikille kuluttajille, ml. lapsille.

Lapsille suunnatut ravintolisät – annettavat tiedot (3/4)

- Yleiset pakkausmerkinnät [(EU) N:o 1169/2011]

- Elintarvikkeen nimi*
- Ainesosaluettelo
 - Allergiaa ja intoleranssia aiheuttavat aineet ja tuotteet
 - Tiettyjen ainesosien tai ainesosien ryhmien määrät (tarvittaessa)
- Sisällön määrä*
- Vähimmäissäilyvyysaika tai viimeinen käyttöajankohta
- Erityiset säilytys- ja/tai käyttöolosuhteet (tarvittaessa)
- Elintarviketiedoista vastuussa olevan toimijan nimi/toiminimi ja osoite

- Alkuperämaa tai lähtöpaikka

- siten kuin elintarviketietoasetuksessa tai sen nojalla säädetään

- Käyttöohje (tarvittaessa, mm. varoitusmerkinnät ja **ohje siitä, kenelle tuote on tarkoitettu**)
- Alkoholipitoisuus tarvittaessa*
- Elintarvike-erän tunnus (MMMn 834/2014)
- Muut elintarvikekohtaiset pakolliset merkinnät (1169/2011, liite III)
 - Esim. makeutusaineita tai kofeiinia sisältävät valmisteet

*Oltava samassa näkökentässä

Lapsille suunnatut ravintolisät – annettavat tiedot (4/4)

- **Ravintolisämerkinnät (MMMä 78/2010)**

- Myyntinimitys: Ravintolisä
- Ominaisten ravintoaineiden tai aineiden luokkien nimet
 - Esim. vitamiinit, aminohapot, maitohappobakteerit, entsyymit
- **tai** maininta näiden ravintoaineiden tai aineiden luonteesta
 - Esim. antioksidantti, ruoansulatusentsyymi
 - Käytön edellytyksenä hyväksytty terveysväite

- Suositeltava vuorokausiannos
- Ominaisten aineiden määrä vuorokausiannoksessa prosenttiosuuksineen vertailuarvoista (, jos sellainen on olemassa)
 - Vitamiinien ja kivennäisaineiden yksiköt ja vertailuarvot annettu elintarviketietoasetuksen (EU) 1169/2011 liitteessä XIII
- Varoitukset
 - Ilmoitettua suositeltua vuorokausiannosta ei saa ylittää
 - Ravintolisää ei tule käyttää monipuolisen ruokavalion korvikkeena
 - Säilytettävä pienten lasten ulottumattomissa

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Oiva-rivillä 12.1 Ravintolisät valvottavat asiat

Oiva-arviointiohje 12.1 Ravintolisät (1/2)

Tarkastetaan seuraavat asiat, kun elintarvikealan toimija valmistaa, valmistuttaa tai tuo (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) ravintolisiä:

1. Ravintolisälle asetetut koostumus- ja puhtausvaatimukset täyttyvät:

- ravintolisä täyttää ravintolisän määritelmän vaatimukset eli on
 - valmiiksi pakattu annosmuodossa oleva elintarvike,
 - ravintoaineiden tai muiden ravitsemuksellisesti tai fysiologisesti vaikuttavien aineiden tiivistetty lähde,
 - tarkoitus nauttia pieninä mitta-annoksina, ja
 - energiamäärältään merkityksetön ruokavalion kannalta,
- ravintolisän valmistuksessa käytetyt vitamiinit, kivennäisaineet ja niiden kemialliset yhdisteet ovat sallittuja,
- ravintolisän valmistuksessa käytettyjen vitamiinien ja kivennäisaineiden kemialliset yhdisteet täyttävät niille asetetut puhtausvaatimukset (koskee valmistusta ja valmistuttamista)
- ravintolisän ominaisena aineena olevaa vitamiinia ja/tai kivennäisainetta on merkittävä määrä suositellussa vuorokausiannoksessa (vähintään 15 % päivittäisen saannin vertailuarvosta),
- ravintolisän valmistuksessa käytetty ominainen aine tai sen määrä ei aiheuta terveysvaaraa eli
 - ravintolisä ei sisällä liikaa vitamiinia tai kivennäisainetta (UL-arvon ylitys) tai muuta ainetta (täydentämisasetuksen liitteen III osan B rajoitetut aineet),
 - ravintolisän valmistuksessa ei ole käytetty aineita, jotka ovat
 - täydentämisasetuksen liitteen III osan A mukaan kiellettyjä
 - hyväksymättömiä uuselintarvikkeita (arvioidaan rivillä 11.4),
 - ravintolisän valmistuksessa käytettyjen lääkeluettelon aineiden vaikutus ravintolisän luokitteluun (lääke vai ei) on varmistettu.

Oiva-arviointiohje 12.1 Ravintolisät (2/2)

Tarkastetaan seuraavat asiat, kun elintarvikealan toimija valmistaa, valmistuttaa tai tuo (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) ravintolisiä:

2. Ravintolisille asetetut elintarviketietoja koskevat vaatimukset täyttyvät:

- ravintolisä myydään valmiiksi pakattuna myyntinimikkeellä 'ravintolisä',
- ravintolisän koostumus ominaisten aineiden ja niiden määrien osalta vastaa annettuja tietoja,
- ravintolisän ominaiset aineet ja niiden määrät on ilmoitettu asianmukaisesti,
- ravintolisäasetuksen vaatimat pakolliset tiedot on annettu
- tarvittaessa täydentämisasetuksen liitteen III osan B vaatimat pakolliset tiedot on annettu.

3. Ravintolisän markkinoille saattamisesta ja/tai koostumuksen muuttumisesta on tehty ilmoitus Ruokavirastoon.

- Elintarvikealan toimijan, joka valmistaa, valmistuttaa, tuo maahan tai muulla tavoin saattaa markkinoille ravintolisiä, on tehtävä siitä ilmoitus Ruokavirastolle.
- Ilmoitus vaaditaan myös, kun valmisteiden koostumus sille ominaisten aineiden osalta muuttuu.

Ravintolisiä koskevat ohjeet ja lainsäädäntö:

<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/ohjeet/#ravintolisat>

Kiitos!

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lapsille suunnatuissa elintarvikkeissa käytettävät väitteet

Erityisasiantuntija Marjo Misikangas

Elintarvikkeiden lääkkeellinen markkinointi on kiellettyä

- Elintarviketietoasetus (EY) N:o 1169/2011 art 7.3
 - elintarviketiedoissa ei saa antaa sellaista kuvaa, että elintarvikkeeseen liittyy ihmisen **sairauksia ennalta ehkäiseviä, hoitavia tai parantavia ominaisuuksia**, eikä viitata sellaisiin ominaisuuksiin.
- Varsinaisten markkinointiväittämien lisäksi tämä kannattaa huomioida esimerkiksi elintarvikkeen nimeämisessä, kuvituksessa, käyttöohjeissa, tuotekategorioiden nimissä, hyllymerkinnöissä, kuluttajakommenteissa, linkityksissä toisille nettisivuille, jne.
- Esimerkiksi: elintarvikkeita myyvän yrityksen internetsivuilla tai some-tileillä ei voi kertoa elintarvikkeen sisältämään ainesosaan tai ravintoaineeseen liittyvistä lääkkeellisistä tutkimuksista.
 - Sen sijaan kyseisille aineille hyväksytyihin terveysväitteisiin liittyvästä tutkimuksesta voi kertoa

Väiteasetusta sovelletaan elintarvikkeiden kaupalliseen viestintään

- Pakkausmerkinnät, etämyynissä annettavat tiedot
- Elintarvikealan yrityksen internetsivuilla, verkkokaupassa, some-tileillä, blogeissa annetut elintarviketiedot ja mainokset
- Erilaiset myynninedistämiseen tarkoitetut julkaisut, kuten tuotekuvastot, postimyyntikuvastot, esitteet, asiakaslehdet, uutiskirjeet
- Elintarvikkeiden esillepano, ryhmittelyt myymälöissä ja verkkokaupoissa, hyllymerkinnät, kyltit, esillepanoaineisto
- Kaupallinen yhteistyö sosiaalisen median vaikuttajien kanssa – osa yrityksen markkinointia
- Yrityksen sivulta toisen tahon sivuille laitettu internetlinkki, jos kuluttaja voi yhdistää linkitetyltä sivustolta saatavan tiedon yrityksen markkinoimaan elintarvikkeeseen tai sen sisältämään ainesosaan tai ravintoaineeseen
- Terveystieteiden ammattilaisille tarkoitettu aineisto

Väitteiden eroja

Ravitsemusväite

- Ravintosisältöä käsittelevä väite
- Väite, jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikkeella on erityisiä hyödyllisiä ravitsemuksellisia ominaisuuksia
- Liittyy energiaan, ravintoaineisiin tai muihin ravitsemuksellisesti tai fysiologisesti vaikuttaviin aineisiin
- Esim. "Sisältää D-vitamiinia"

Terveysväite

- Terveyshyötyjä käsittelevä väite
- Väite, jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikeryhmän, elintarvikkeen tai sen ainesosan ja terveyden välillä on yhteys
- Esim. "D-vitamiini edistää immuunijärjestelmän normaalia toimintaa lapsilla."

Lääkkeellinen väite

- Enkäisee, hoitaa, parantaa sairauksia
- Esimerkiksi "D-vitamiini lyhentää flunssan kestoa"

Terveysväitteet

Terveysväite

artiklat 13(1) ja 13(5))

- Väitteen kohteena esimerkiksi kasvu, kehitys, elimistön toiminta, psykologiset toiminnot, käyttäytyminen, laihtuminen, painon kontrollointi, ja niin edelleen
- Esimerkiksi:
- Kalsium on tarpeellinen luuston pysymiselle normaalina.
- Kalsium edistää lihasten normaalia toimintaa.
- Kalsium osallistuu solujen jakautumis- ja erikoistumisprosessiin

Sairauden riskitekijän vähentämistä koskeva terveysväite

Artikla 14(1)a

- Terveysväite, jossa todetaan, esitetään tai annetaan ymmärtää, että elintarvikeryhmän, elintarvikkeen tai sen ainesosan kulutus vähentää merkittävästi ihmisillä esiintyvän sairauden kehittymisriskiä
- Esimerkiksi:
- Kokonaan ksylitolilla makeutetun purukumin on osoitettu vähentävän hampaiden plakkia. Plakin suuri määrä on kariksen kehittymisen riskitekijä lapsilla.

Lasten terveysväite

Artikla 14(1)b

- Lasten terveyteen ja kehitykseen viittaava väite
- Esimerkiksi:
- Kalsium on välttämätön **lasten** luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- Jodi edistää **lasten** normaalia kasvua.
- Rauta edistää **lasten** normaalia kognitiivista kehitystä.

Lasten terveysväitteitä

Artikla 14(1)b

- α -linoleenihappo ja linoleiinihappo - Välttämättömiä rasvahappoja tarvitaan lasten normaaliin kasvuun ja kehitykseen.
- Dokosaheksaeenihappo (DHA) – DHA:n nauttiminen tukee alle 12 kuukauden ikäisten imeväisten näön normaalia kehitystä.
- Kalsium - Kalsium on välttämätön lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- Kalsium ja D-vitamiini - Kalsium ja D-vitamiini ovat välttämättömiä lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- D-vitamiini - D-vitamiini on välttämätön lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- D-vitamiini - D-vitamiini edistää immuunijärjestelmän normaalia toimintaa lapsilla.
- Jodi - Jodi edistää lasten normaalia kasvua
- Rauta - Rauta edistää lasten normaalia kognitiivista kehitystä
- Fosfori - Fosfori on välttämätön lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- Proteiini - Proteiini on välttämätön lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.

Artikla 14(1)b - Artikla 14(1)a - Artikla 13(1)

- Dokosaheksaeenihappo (DHA) - Äidin DHA:n saanti tukee sikiön ja rintaruokinnassa olevien imeväisten silmien normaalia kehitystä. (art 14.1.b)
- Dokosaheksaeenihappo (DHA) - Äidin DHA:n saanti tukee sikiön ja rintaruokinnassa olevien imeväisten aivojen normaalia kehitystä. (art 14.1.b)
- Folaatti - Folaatti edistää raskauden aikaista kudosten kasvua (art 13.1)
- Foolihappo - Foolihapon lisäsaanti nostaa raskaana olevien naisten folaattipitoisuuksia. Raskaana olevien naisten alaiset folaattipitoisuudet ovat hermostoputken sulkeutumishäiriöiden syntymisen riskitekijä kehittyvillä sikiöillä. (art 14.1.a)
- Kokonaan ksylitolilla makeutettu purukumi - Kokonaan ksylitolilla makeutetun purukumin on osoitettu vähentävän hampaiden plakkia. Plakin suuri määrä on kariesen kehittymisen riskitekijä lapsilla. (art 14.1.a)

Lasten terveysväitteet

– 1169/2011 päivittäisen saannin vertailuarvot

- Kalsium - Kalsium on välttämätön lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- Kalsium ja D-vitamiini - Kalsium ja D-vitamiini ovat välttämättömiä lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- D-vitamiini - D-vitamiini on välttämätön lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.
- D-vitamiini - D-vitamiini edistää immuunijärjestelmän normaalia toimintaa lapsilla.
- Jodi - Jodi edistää lasten normaalia kasvua
- Rauta - Rauta edistää lasten normaalia kognitiivista kehitystä
- Fosfori - Fosfori on välttämätön lasten luuston normaalille kasvulle ja kehitykselle.

- Väite voidaan esittää vain elintarvikkeesta, joka on vähintään ko. vitamiinin/kivennäisaineen lähde
 - asetuksen (EY) N:o **1924/2006 liitteessä** olevassa luettelossa mainitun väitteen [VITAMIININ NIMI] JA/TAI [KIVENNÄISAINEN NIMI], mukaisesti.

➤ 1924/2006 Liite

- [VITAMIININ NIMI] JA/TAI [KIVENNÄISAINEN NIMI] LÄHDE - Väite, jonka mukaan elintarvike on vitamiinien ja/tai kivennäisaineiden lähde, ja mikä tahansa muu väite, jolla on kuluttajalle oletettavasti sama merkitys,
- voidaan esittää vain, mikäli tuote sisältää niitä vähintään direktiivin **90/496/ETY** liitteessä määritellyn merkitsevän määrän ...

➤ 1169/2011 Art 53.

- Kumotaan direktiivit ..., **90/496/ETY**, ... Viittauksia kumottuihin säädöksiin pidetään viittauksina tähän asetukseen (1169/2011).

➤ 1169/2011 LIITE XIII, kohta 2. Vitamiinien ja kivennäisaineiden merkitsevät määrät

- 15 % päivittäisen saannin vertailuarvoista/ 100 g tai ml
- 7,5 % päivittäisen saannin vertailuarvoista/ 100 g tai ml juomien osalta

Ravintoarvomerkinnän vapaaehtoiset täydennykset

- Pakollisesti ilmoitettavien ravintoaineiden lisäksi **muidenkin KTMP liitteessä IV mainittujen ravintoaineiden määrät saa ilmoittaa**
- Liitteen IV ravintoaineita ovat vitamiinit, kivennäisaineet, aminohapot, inositoli, karnitiini, koliini

- **Tiettyjen vitamiinien ja kivennäisaineiden määrien perässä voi ilmoittaa myös niiden %-osuuden lasten vertailuarvoista**, jos määrä on vähintään 15 prosenttia määrätystä vertailuarvosta
- Vertailuarvot on annettu KTMP liitteessä V

- Liitteen V **vertailuarvot ovat vain ravintoarvomerkintöjä varten** – ei tule käyttää ravitsemus- tai terveysväitteiden vertailuarvoina

Lasten ruokien terveystuotteet

Äidinmaidonkorvikkeet

- Ei saa esittää lainkaan ravitsemus- tai terveystuotteita
- DHA ja laktoosiin liittyviä mainintoja saa kuitenkin tehdä asetuksen (EU) 2016/127 art 9 mukaisesti.
- rajattu lastenhoidon ja tieteellisiin julkaisuihin

Vieroitusvalmisteet

- Saa esittää ravitsemustuotteita.
- Saa esittää artiklan 14(1)b mukaisia hyväksytyjä terveystuotteita, mikäli tuote täyttää väitteen käyttöehdot.
- Muita terveystuotteita ei saa esittää.

Viljapohjaiset valmisruoat ja muut lastenruoat

- Saa esittää ravitsemustuotteita.
- Saa esittää artiklan 14(1)b mukaisia hyväksytyjä terveystuotteita, mikäli tuote täyttää väitteen käyttöehdot.
- Muita terveystuotteita ei saa esittää.

Muut erityisesti lapsille tarkoitettut elintarvikkeet

- Esimerkiksi lasten ravintolisät, pikkulasten maitojuomat.
- Saa esittää ravitsemustuotteita.
- Saa esittää artiklan 14(1)b mukaisia hyväksytyjä terveystuotteita, mikäli tuote täyttää väitteen käyttöehdot.
- Muita terveystuotteita ei saa esittää.

Tavanomaiset elintarvikkeet

- Tavanomaiset elintarvikkeet ja ravintolisät, joita ei ole erityisesti tarkoitettu lapsille.
- Artiklan 13 mukaisen terveystuotteen saa kertoa toteutuvan myös lapsilla, jos tieteellinen näyttö on kattanut koko ihmisen elinkaaren, myös lapset.
- Artiklan 14(1)b mukaisia terveystuotteita saa käyttää elintarvikkeissa, joiden kohderyhmään kuuluvat sekä lapset että aikuiset.
- Kuluttaja ei kuitenkaan saa tulla harhaanjohtetuksi.

Toimijan vastuu – pakkausmerkintöjen väitteet

- Pakkausmerkinnöissä esiintyvistä väitteistä on vastuussa
 - se toimija, joka on muutenkin vastuussa pakkausmerkinnöistä eli
 - elintarvikkeen valmistaja, valmistuttaja, maahantuojaja (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista), jonka nimellä tai toiminimellä elintarviketta pidetään kaupan.
- Kyseisen toimijan tulee varmistaa, että
 - väitteitä käytetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla, ja että
 - pakkausmerkinnöissä on kaikki väitteiden käytön edellyttämät pakolliset elintarviketiedot suomeksi ja ruotsiksi.

Toimijan vastuu – etämyynnin väitteet

- Etämyynnissä esiintyvistä väitteistä on vastuussa
 - se toimija, joka harjoittaa elintarvikkeiden etämyyntiä verkkokaupassa, mobiilisovelluksissa, myyntialustoilla, sosiaalisessa mediassa, tms.
- Esimerkiksi verkkokaupassa annettavista tiedoista on vastuussa
 - se toimija, joka on rekisteröinyt kyseiset verkkosivut itselleen.
 - Verkkokauppias vastaa verkkokaupassa olevista tiedoista ja aineistosta riippumatta siitä, mistä alkuperäinen markkinointimateriaali on peräisin.
 - Kyseisen toimijan tulee varmistaa, että väitteitä käytetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla, ja että etämyynnissä esitetään kaikki väitteiden käytön edellyttämät pakolliset elintarviketiedot suomeksi ja ruotsiksi.

Toimijan vastuu – markkinoinnin väitteet

- Markkinointimateriaaleissa esiintyvistä väitteistä on vastuussa
 - se toimija, joka ne on tuottanut tai on muuten vastuussa niistä.
 - Esimerkiksi esillepano, mainokset, nettisivut, sosiaalinen media, kaupallinen yhteistyö, tms.

Tarkista nämä asiat omavalvonnassa ja viranomaisvalvonnassa

- Ei esitetä lääkkeellisiä väitteitä
- Ei esitetä väiteasetuksen artiklan 3 ja 12 mukaisia kiellettyjä väitteitä
- Käytetyt ravitsemus- ja terveysväitteet ovat hyväksytyt tai ns. kasviperäisten aineiden odotuslistalla
 - **Huomioi kohderyhmä!**
- Väitteistä käytetyt sanamuodot vastaavat hyväksytyjä väitteitä
- Väitteiden käytön ehdot toteutuvat tuotteessa
- Väitteiden käytön edellyttämät pakolliset elintarviketiedot ilmoitettu pakkauksessa sekä etämyyntiaineistoissa suomeksi ja ruotsiksi
- Markkinointi on totuudenmukaista eikä johda harhaan

Oiva 13.3 Markkinointi

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lisäaineet, aromit ja entsyymit lastenruoissa ja lapsille suunnatuissa ravintolisissä

Erityisasiantuntija Kirsi-Helena Kanninen

Esityksen sisältö

- Lisäaineiden, aromien ja entsyymien käytön yleiset vaatimukset
- Lisäaineet imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeissa
- Lyhyesti aromit ja entsyymit
- Oiva-rivillä 11.1 valvottavat asiat
- Lisätiedon lähteet

Mitä ovat elintarvikkeisiin käytettävät lisäaineet, aromit ja entsyymit (elintarvikeparanteet)?

- Aineita, joita **ei** yleensä ole tarkoitettu **syötäväksi sellaisenaan**
- Lisätään **tarkoituksella** elintarvikkeeseen
- Lisäaineilla ja entsyymeillä on **teknologinen käyttötarkoitus**
- Aromeilla vaikutetaan **makuun ja/tai tuoksuun**
- **Selektiivisiä uutteita**, joilla on teknologinen vaikutus lopullisessa elintarvikkeessa, pidetään myös **lisäaineina**
 - esimerkiksi sorbiinihapon suhteen konsentroitua pihlajanmarjauutta pidetään selektiivisenä uutteenä

Lisäaineiden, aromien ja entsyymien (=elintarvikeparanteiden) käytön yleiset vaatimukset

- Elintarvikeparanteille annettujen **puhtausvaatimusten** sekä muiden **raaka-aine-, valmistus- ja koostumuskohtaisten** vaatimusten tulee täyttyä
- Elintarvikeparanteiden **pakkauksista ja asiakirjoista** tulee löytyvä vaaditut **tiedot**
- Elintarvikeparanteiden tulee olla **sallittuja** elintarvikkeisiin, joiden valmistukseen niitä markkinoidaan tai käytetään.
- Käytölle mahdollisesti asetetut **enimmäismäärärajoitukset** eivät saa ylittyä
- Käytöllä **ei saa johtaa kuluttajaa harhaan**, esimerkiksi elintarvikeparanteita ei saa käyttää peittämään viallisia raaka-aineita tai epähygieenisiä käytäntöjä tai aromia ei saa käyttää teknologisessa tarkoituksessa.
- Käytöstä tulee olla **etua kuluttajalle** ja siitä **tulee kertoa kuluttajalle** elintarvikkeen ainesosaluettelossa

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lisäaineet

Lisäaineiden käytön yhteiset vaatimukset (1/2)

- Elintarvikkeisiin käytettävien lisäaineiden tulee täyttää asetuksessa (EU) N:o 231/2012 annetut **alkuperää, koostumusta ja puhtautta koskevat vaatimukset**.
- Ainoastaan lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 **liitteessä III luetteloituja kantaja-aineita ja lisäaineita** saa käyttää lisäaineissa (osat 1 ja 2), aromeissa (osa 4), entsyymeissä (osa 3) ja ravintoaineissa (osa 5).
 - Huom. Lastenruokien erityisvaatimukset!
- Lisäaineiden sekä niiden ja muiden valmistusaineiden esiseosten **pakkauksissa ja asiakirjoissa tulee olla lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 artiklan 22 tiedot, kuten**
 - luettelo kaikista ainesosista
 - luettelo kaikista lisäaineisiin lisätyistä aineista (= lisäaineen lisäaineet ja kantaja-aineet)
 - merkintä kunkin sellaisen ainesosan tai ainesosaryhmän enimmäismäärästä, jonka määrä elintarvikkeessa on rajoitettu

Lisäaineiden käytön yhteiset vaatimukset (2/2)

- Ainoastaan **lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 liitteen II B-osassa lueteltuja lisäaineita** voidaan saattaa markkinoille ja käyttää elintarvikkeissa.
- Lisäaineita voidaan käyttää **liitteen II D-osassa luetelluissa elintarvikkeissa** (elintarvikeryhmät 0-18) **noudattaen E-osassa** annettuja käytön ehtoja.
- Lisäksi sallitaan artiklan 18 **siirtoperiaatteen (*carry over*)** mukainen lisäaineen esiintyminen elintarvikkeessa
 - Huom. poikkeukset, kuten elintarvikeryhmä ”13.1 Imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeet”, johon ei voi soveltaa carry overia.
- **Markkinoille ei saa saattaa elintarvikelisiä aineita tai elintarviketta, joka sisältää kyseistä lisäainetta, jos lisäaineen käyttö ei ole lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 mukaista.**

Elintarvikelisiäaineiden käyttö imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetuissa elintarvikkeissa

- Lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 artikla 16
 - Elintarvikelisiäaineita ei saa käyttää asetuksen (EU) N:o 609/2013 mukaisissa imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetuissa elintarvikkeissa, jollei tällaisesta käytöstä erikseen säädetä tämän asetuksen liitteessä II.

Lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 liite II, D osa

Nimiä muutettu vastaamaan nykytilannetta ja elintarvikeryhmä 13.4 korvattu elintarvikeryhmällä 1.10

1	Maitotuotteet ja maitotuotteita jäljittelevät tuotteet
1.10	Pikkulapsille tarkoitettut maitopohjaiset juomat ja vastaavat tuotteet
13	Tietyille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013
13.1	Imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeet
13.1.1	Äidinmaidonkorvikkeet sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013
13.1.2	Vieroitusvalmisteet sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013
13.1.3	Viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013.
13.1.5	Asetuksessa (EU) N:o 609/2013 määritellyt erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitettut elintarvikkeet, jotka on tarkoitettu imeväisille ja pikkulapsille
13.1.5.1	Asetuksessa (EU) N:o 609/2013 määritellyt erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitettut elintarvikkeet, jotka on tarkoitettu imeväisille
13.1.5.2	Asetuksessa (EU) N:o 609/2013 määritellyt erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitettut elintarvikkeet, jotka on tarkoitettu vähintään neljän kuukauden ikäisille imeväisille ja pikkulapsille

Elintarvikeryhmien tarkemmat kuvaukset:

Guidance document describing the food categories in Part E of Annex II to Regulation (EC) No 1333/2008 on Food Additives

Esimerkkinä elintarvikeryhmän 1.10 kuvaus

- 1.10 Milk-based drinks and similar products intended for young children
 - This category covers drinks based on milk of any milk-producing animal or similar drinks (analogues), in powdered and liquid form, based on cereals, seeds, nuts or legumes (similar plant-based drinks), intended for young children.
 - These processed protein-based drinks have the appearance of milk and can be placed on the market as drinks or powders which need to be diluted in water. The protein can be derived from milk (in most cases cow's or goat's milk) or from plants, such as cereals, seeds, nuts or legumes and may contain added vitamins, and/or minerals in compliance with Regulation (EC) No 1925/2006 on the addition of vitamins and minerals and of certain other substances to foods.
 - This category does not cover products defined by Regulation (EU) No 609/2013 and covered by FC 13 'Food intended for specific groups as defined Regulation (EU) No 609/2013'.

Lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 liite II, E osa

Esimerkkinä elintarvikeryhmästä 13.1 alaryhmä 13.1.3

13.1 Imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeet – Yhteistä kaikille elintarvikeryhmän 13.1 alaryhmille

Enimmäismäärät koskevat valmistajan ohjeen mukaisesti valmistettua nautintavalmista elintarviketta.

Seuraavia käytetään asetuksen (EU) N:o 609/2013 liitteessä, komission delegoidun asetuksen (EU) 2016/127 liitteissä, komission delegoidun asetuksen (EU) 2016/128 liitteissä ja komission direktiivin 2006/125/EY liitteissä vahvistettujen enimmäismäärien mukaisesti:

E 307, E 325, E 330, E 331, E 332, E 333, E 338, E 340, E 410, E472c ja E 1450.

Esimerkkinä elintarvikeryhmä 13.1.3 (1/3)

13.1.3 Viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013

E-koodi	Nimi	Enimmäismäärä (mg/l tai mg/kg)	Alaviite	Rajoitukset/poikkeukset
E 170	Kalsiumkarbonaatti	<i>quantum satis</i>		Ainoastaan viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat, ainoastaan pH:n säätämiseen.
E 260	Etikkahappo	<i>quantum satis</i>		Ainoastaan viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat, ainoastaan pH:n säätämiseen.
E 261	Kaliumasetaatit	<i>quantum satis</i>		Ainoastaan imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut viljapohjaiset valmisruoat, ainoastaan pH:n säätämiseen. Soveltamisaika: 6 päivästä helmikuuta 2013
E 262	Natriumasetaatit	<i>quantum satis</i>		Ainoastaan viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat, ainoastaan pH:n säätämiseen.

Esimerkkinä elintarvikeryhmä 13.1.3 (2/3)

13.1.3 Viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013

E-koodi	Nimi	Enimmäismäärä (mg/l tai mg/kg)	Alaviite	Rajoitukset/poikkeukset
E 263	Kalsiumasetatti	<i>quantum satis</i>		Ainoastaan viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat, ainoastaan pH:n säätämiseen.
E 270	Maitohappo	<i>quantum satis</i>		Ainoastaan viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat, ainoastaan pH:n säätämiseen, ainoastaan L(+)-muoto.
E 296	Omenahappo	<i>quantum satis</i>		Ainoastaan viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat, ainoastaan pH:n säätämiseen, ainoastaan L(+)-muoto.
E 300	L-askorbiinihappo	200	(18)	Ainoastaan rasvapitoiset viljapohjaiset ruoat, mukaan luettuna keksit ja korput ja lastenruoat.

Esimerkkinä elintarvikeryhmä 13.1.3 (3/3)

13.1.3 Viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013

E-koodi	Nimi	Enimmäismäärä (mg/l tai mg/kg)	Alaviite	Rajoitukset/poikkeukset
E 301	Natrium-L-askorbaatti	200	(18)	Ainoastaan rasvapitoiset viljapohjaiset ruoat, mukaan luettuna keksit ja korput ja lastenruoat.
E 302	Kalsium-L-askorbaatti	200	(18)	Ainoastaan rasvapitoiset viljapohjaiset ruoat, mukaan luettuna keksit ja korput ja lastenruoat.
E 304(i)	L-askorbyylipalmitaatti	100	(19)	Ainoastaan rasvapitoiset viljapohjaiset ruoat, mukaan luettuna keksit ja korput ja lastenruoat.
E 306	Tokoferoliuute	100	(19)	Ainoastaan rasvapitoiset viljapohjaiset ruoat, mukaan luettuna keksit ja korput ja lastenruoat.

Enimmäismäärärajoitus ”*quantum satis*”

((EY) N:o 1333/2008), art 3)

- ”*quantum satis*” -periaatteella tarkoitetaan sitä, että
 - enimmäismäärää ei vahvisteta lukuarvona (= saa käyttää tarpeen mukaan) ja että
 - elintarvikelisiä aineita on käytettävä hyvän valmistustavan mukaisesti enintään halutun tarkoituksen saavuttamiseksi tarvittava määrä edellyttäen, että kuluttajia ei johdeta harhaan.

Elintarvikeryhmä 0: Kaikissa elintarvikeryhmissä sallitut elintarvikelisiäaineet, lukuun ottamatta imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettuja elintarvikkeita, jollei asiasta erikseen säädetä ((EY) N:o 1333/2008, liite II, E osa)

- Seuraavia kaasuja saa käyttää *quantum satis*
 - imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetuissa elintarvikkeissa ja
 - elintarvikeryhmässä ”01.10 Pikkulapsille tarkoitettut maitopohjaiset juomat ja vastaavat tuotteet”
- Hiilidioksidi, E 290
- Argon, E 938
- Helium, E 939
- Typpi, E 941
- Typpioksiduuli, E 942
- Happi, E 948
- Vety, E 949

Siirtoperiaate (carry-over) (1a)

Lisäaineen esiintyminen sallitaan lisäksi

- muussa kuin asetuksen (EY) N:o 1333/2008 liitteen II D- ja E-osassa tarkoitettussa koostetussa elintarvikkeessa, kun lisäaineen käyttö on sallittu yhdessä koostetun elintarvikkeen ainesosista (art 18 siirtoperiaatteen kohta 1 a)
- **Esimerkki:** Maustettuun jogurttiin (elintarvikeryhmä 01.4) voi tulla hillon mukana lisäaineita, jotka ovat sallittuja hilloon (elintarvikeryhmä 04.2.5), vaikka ne eivät suoraan lisättynä olisi sallittuja jogurtin elintarvikeryhmään 01.4

POIKKEUKSET: Asetuksen (EY) N:o 1333/2008 liitteen II A-osassa esitetään elintarvikkeet, joissa lisäaineen (taulukko 1) tai värin (taulukko 2) esiintymistä ei voida sallia art 18 siirtoperiaatteen 1a nojallakaan

- Huom. lastenruokia koskevat poikkeukset!

Siirtoperiaate (carry-over) (1b)

Lisäaineen esiintyminen sallitaan lisäksi

- elintarvikkeessa, johon on lisätty lisääainetta, aromia tai entsyymiä, kun
 - lisäaineen käyttö lisäaineessa, aromissa tai entsyymissä on sallittua (asetuksen (EY) N:o 1333/2008 liite III),
 - lisäaine on siirtynyt elintarvikkeeseen lisäaineen, aromin tai entsyymin mukana ja
 - lisäaineella ei ole teknologista tehtävää lopullisessa elintarvikkeessa
(art 18 siirtoperiaatteen kohta 1 b)
- **Esimerkki:** Maustettuun jogurttiin (elintarvikeryhmä 01.4) voi tulla siihen sallitun värin mukana kantaja-aineita tai lisäaineita, jotka ovat liitteen III mukaan sallittuja kyseiseen väriin. Värin lisäaineilla tai kantaja-aineilla ei kuitenkaan saa olla teknologista vaikutusta lopullisessa jogurtissa, vaan teknologisen vaikutuksen tulee kohdistua väriin.
- Huom. lastenruokia koskevat poikkeukset!

Siirtoperiaate (carry-over) (1c)

Lisäaineen esiintyminen sallitaan lisäksi

- elintarvikkeessa, joka on tarkoitus käyttää yksinomaan koostetun elintarvikkeen valmistukseen ja edellyttäen, että koostettu elintarvike täyttää asetuksen (EY) N:o 1333/2008 liitteen II E-osan vaatimukset (**art 18 siirtoperiaatteen kohta 1 c**)
- **Esimerkki:** Elintarvikeryhmässä ”12.2.2 Maustamisseokset ja maustekastikkeet” ei sallita väriä annatto (E 160b). Annatto voidaan kuitenkin lisätä maustamisseokseen, joka toimitetaan maustetun jogurtin (elintarvikeryhmä 01.4) valmistajalle. Jogurtin valmistaja varmistaa, että annatto on sallittu hänen valmistamaan tuotteeseen sekä tekee tarvittavat reseptilaskennat sen varmistamiseksi, ettei annatolle jogurtissa sallittu enimmäismäärärajoitus ylity.

Elintarvikkeet, joihin ei sovelleta siirtoperiaatetta

((EY) N:o 1333/2008, art 18, kohta 2)

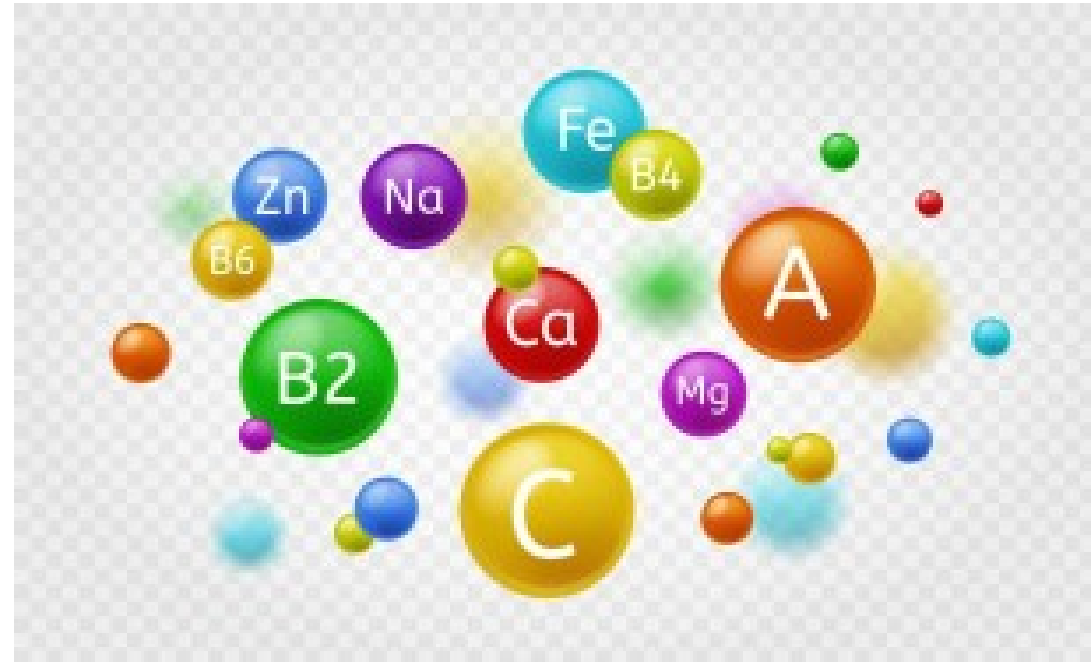
- Äidinmaidonkorvikkeet (13.1.1),
- Vieroitusvalmisteet (13.1.2),
- Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut viljapohjaiset valmisruoat (13.1.3) ja
- Imeväisille ja pikkulapsille erityisiin lääkinnällisiin tarkoituksiin tarkoitettut elintarvikkeet (13.1.5), jollei asiasta erikseen säädetä
- Tämä tarkoittaa, että elintarvikeryhmän 13.1 tuotteisiin **ei voi tulla lisäaineita**
 - toisen ainesosan tai
 - tuotteeseen käytettävän lisäaineen, aromin tai entsyymin mukana

Ravintoaineisiin sallitut lisäaineet

- Lisäaineasetuksen (EY) N:o 1333/2008 liitteessä III (5 osa, B jakso) on lueteltu **lisäaineet**, joita saa käyttää elintarvikeryhmiin
 - 1.10 Pikkulapsille tarkoitettut maitopohjaiset juomat ja vastaavat tuotteet ja
 - 13.1 Imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeet

lisättäviin ravintoaineisiin

Lisäaineasetus (EY) N:o 1333/2008, liite III, 5 osa, B jakso (1/2)

Elintarvike-lisäaineen E-koodi	Elintarvike-lisäaineen nimi	Enimmäismäärä	Ravintoaine, johon elintarvikelisäainetta voidaan lisätä	Elintarvikeryhmä
E 301	Natrium-askorbaatti	100 000 mg/kg D-vitamiinivalmisteissa ja Siirtyvä pitoisuus lopputuotteessa enintään 1 mg/l	D-vitamiinivalmisteet	Äidinmaidonkorvikkeet ja vieroitusvalmisteet sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013
		50 000 mg/kg mikrokapseloitua A-vitamiinia sisältävissä valmisteissa ja siirtyvä pitoisuus lopputuotteessa enintään 1 mg/l	Mikrokapseloitua A-vitamiinia sisältävät valmisteet	Äidinmaidonkorvikkeet ja vieroitusvalmisteet sellaisina kuin ne määritellään asetuksessa (EU) N:o 609/2013
		Siirtyvä pitoisuus yhteensä 75 mg/l	Monityydyttymättömiä rasvahappoja sisältävien ravintoainevalmisteiden päällysteet	Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut elintarvikkeet ja liitteessä II olevan E osan 01.10 kohdassa mainitut elintarvikkeet.

Lisäaineasetus (EY) N:o 1333/2008, liite III, 5 osa, B jakso (2/2)

Elintarvike-lisäaineen E-koodi	Elintarvike-lisäaineen nimi	Enimmäismäärä	Ravintoaine, johon elintarvikelisäainetta voidaan lisätä	Elintarvikeryhmä
E 304 (i)	Askorbyyli-palmitaatti	Käytettäväksi ravintoainevalmisteissa sillä edellytyksellä, että enimmäismäärä liitteessä II olevan E osan 01.10 ja 13.1 kohdassa mainituissa elintarvikkeissa ei ylity	Kaikki ravintoaineet	Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetut elintarvikkeet ja liitteessä II olevan E osan 01.10 kohdassa mainitut elintarvikkeet.
E 306	Tokoferoli-uute	Käytettäväksi ravintoainevalmisteissa sillä edellytyksellä, että enimmäismäärä liitteessä II olevan E osan 01.10 ja 13.1 kohdassa mainituissa elintarvikkeissa ei ylity	Kaikki ravintoaineet	Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetut elintarvikkeet ja liitteessä II olevan E osan 01.10 kohdassa mainitut elintarvikkeet.
E 307	Alfatoko-feroli			
E 308	Gamma-tokoferoli			
E 309	Delta-tokoferoli			

TAULUKKO JATKUU

Lisäaineiden puhtausvaatimukset

- Elintarvikkeisiin käytettävien lisäaineiden tulee täyttää asetuksessa (EU) N:o 231/2012 annetut **alkuperää, koostumusta ja puhtautta koskevat vaatimukset**.
- Vaatimukset on annettu erikseen jokaiselle lisäaineelle
- Imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeisiin käytettäville lisäaineille on voitu antaa **tiukempia vaatimuksia**
- Lisäainekohtaiset vaatimukset kiristyvät vähitellen esimerkiksi raskasmetallien esiintymiselle sallittujen enimmäismäärien osalta
- Tärkeää aina varmistaa, että käytössä oleva lisäaine täyttää vaatimukset

Esimerkkinä E 471 (1/4)

Vaatimuksia kiristetty vuonna 2023

E 471 RASVAHAPPOJEN MONO- JA DIGLYSERIDIT

Määritelmä	Rasvahappojen mono- ja diglyseridit koostuvat elintarvikeöljyissä ja -rasvoissa esiintyvien rasvahappoglyserolien mono-, di- ja triestereiden seoksista. Ne voivat sisältää pieniä määriä vapaita rasvahappoja ja glyserolia. Rasvahappojen mono- ja diglyseridien valmistuksessa käytettävän glyserolin on oltava E 422:ta koskevien eritelmien mukaista. E 471 on tuotettava rasvoista ja öljyistä, jotka ovat syötäviä rasvoja ja öljyjä koskevien unionin elintarviketurvallisuusvaatimusten mukaisia.
Pitoisuus	Mono- ja diestereiden pitoisuus: vähintään 70 % Erukahapon, mukaan lukien mono-/diglyseridiin sitoutunut erukahappo, pitoisuus: Enintään 0,2 % (vain jos lisätty imeväisten ja pikkulasten ruokiin) Enintään 0,5 % (kaikissa käyttötarkoituksissa lukuun ottamatta imeväisten ja pikkulasten ruokia)

Esimerkkinä E 471 (2/4)

E 471 RASVAHAPPOJEN MONO- JA DIGLYSERIDIT

Kuvaus

Tuote vaihtelee öljymäisestä nesteestä, väriltään haalean keltaisesta haalean ruskeaan, valkoiseen tai lähes valkoiseen kovaan, vahamaiseen kiintoaineeseen. Kiintoaineet voivat esiintyä hiutaleiden, jauheiden tai pienten helmien muodossa.

Tunnistaminen

Infrapuna-absorptiospektri

Polyolin osittaiselle rasvahappoesterille tunnusomainen spektri

Glyserolitest

Läpäisee testin

Rasvahappotesti

Läpäisee testin

Liukoisuus

Liukenematon veteen, liukoinen etanoliin ja tolueeniin 50 °C:ssa

Esimerkkinä E 471 (3/4)

E 471 RASVAHAPPOJEN MONO- JA DIGLYSERIDIT

Puhtaus

Vesipitoisuus	Enintään 2 % (Karl Fischerin menetelmä)
Happoluku	Enintään 6
Vapaa glyseroli	Enintään 7 %
Polyglyserolit	Enintään 4 % diglyserolia ja enintään 1 % korkeampia polyglyseroleja, molemmat glyserolin kokonaispitoisuuteen perustuen
Arseeni	Enintään 0,1 mg/kg (aiemmin 3 mg/kg)
Lyijy	Enintään 0,1 mg/kg (aiemmin 2 mg/kg)
Elohopea	Enintään 0,1 mg/kg (aiemmin 1 mg/kg)
Kadmium	Enintään 0,1 mg/kg (aiemmin 1 mg/kg)
3-monoklooripropaanidiolin (3-MCPD) ja 3-MCPD-rasvahappoesterien summa ilmaistuna 3-MCPD:nä (uusi vaatimus)	Enintään 0,75 mg/kg (vain jos lisätty imeväisten ja pikkulasten ruokiin) Enintään 2,5 mg/kg (kaikissa käyttötarkoituksissa lukuun ottamatta imeväisten ja pikkulasten ruokia)

Esimerkkinä E 471 (4/4)

E 471 RASVAHAPPOJEN MONO- JA DIGLYSERIDIT

Puhtaus

Glysidyyliirasvahappoesterit, glysidolina ilmaistuna (uusi vaatimus)	30 päivästä heinäkuuta 2023 30 päivään tammikuuta 2024 enintään 5 mg/kg, jos lisätty imeväisten ja pikkulasten ruokiin ja enintään 10 mg/kg kaikkiin muihin käyttötarkoituksiin. 30 päivästä tammikuuta 2024 enintään 5 mg/kg kaikkiin käyttötarkoituksiin.
Kokonaisglyseroli	Vähintään 16 % ja enintään 33 %
Sulfaattituhka	Enintään 0,5 % määritettynä 800 ± 25 °C:ssa
Saippua	—

Puhtausvaatimuksia sovelletaan lisäaineeseen, joka ei sisällä rasvahappojen natrium-, kalium- ja kalsiumsuoloja; näitä aineita voi kuitenkin esiintyä enintään 6 prosenttiin asti (natriumoleaattina ilmaistuna).

Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut ravintolisät (1/2)

- Koska lisäaineasetuksessa (EY) N:o 1333/2008 ei ole omaa elintarvikeryhmää imeväisille (alle 12 kk) ja pikkulapsille (12-36 kk) tarkoitetuille ravintolisille, tälle kohderyhmälle tarkoitettuihin ravintolisiin **ei saa käyttää lisäaineita**
- Kohderyhmän ravintolisiin **ei voi myöskään tulla lisäaineita toisen ainesosan mukana**
 - Esimerkiksi ravintolisään käytetyn öljyn mukana ei voi tulla carry-overina alfatokoferolia, vaikka alfatokoferoli olisi sallittu öljyyn.

Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut ravintolisät (2/2)

- Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettuihin ravintolisiin **ei myöskään voida soveltaa lisäaineasetuksen liitteen III 5 osan B jaksoa**, jossa säädetään ravintoaineisiin sallituista lisäaineista
- Markkinoilla on kuitenkin runsaasti imeväisille (alle 2 kk) ja pikkulapsille (12-36 kk) tarkoitettuja ravintolisiä, jotka sisältävät lisäaineita
- **Ruokavirasto on asettanut takarajan, 31.3.2026, jonka jälkeen näille ikäryhmille tarkoitettuja lisäaineita sisältäviä ravintolisiä ei saa saattaa markkinoille**
- Lisätietoa: **Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetuissa ravintolisissä ei saa käyttää lisäaineita**

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Aromit

Aromien käytön säännöt

- Aromien käytön ehdot annetaan aromiasetuksessa (EY) N:o 1334/2008
- Aromiasetuksessa on annettu joillekin aromiaineille elintarvikeryhmäkohtaisia enimmäismäärärajoituksia.
 - Kyseiset aromiaineet eivät ole sallittuja elintarvikeryhmissä 1.10 ja 13.1
- Muutoin aromiasetuksessa ei ole annettu erityisiä rajoituksia aromien käytölle imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeissa verrattuna muihin elintarvikkeisiin
- Imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeiden tulee aina kuitenkin täyttää asetusten (EU) N:o 609/2013, (EU) 2016/127, (EU) 2016/128 ja KTM:n päätöksen lastenruoista 789/1997 vaatimukset

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Entsyymit

Entsyymien arviointiprosessi on kesken

- Tulevaisuudessa ainoastaan asetuksen (EY) N:o 1332/2008 **hyväksytyjen entsyymien luetteloon** sisällytettyjä elintarvike-entsyymejä saa käyttää elintarvikkeissa niiden käytölle annettujen edellytysten mukaisesti
- Ennen entsyymiluettelon hyväksymistä sovelletaan kansallisia säädöksiä.
- Suomessa ei ole erikseen säädetty entsyymien käytöstä.
- Toimijalla on aina vastuu entsyymien käytön turvallisuudesta ja käyttö ei saa johtaa kuluttajaa harhaan
- **Imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeiden tulee lisäksi aina täyttää asetusten (EU) N:o 609/2013, (EU) 2016/127, (EU) 2016/128 ja KTM:n päätöksen lastenruoista 789/1997 vaatimukset**

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Oiva-rivillä 11.1 Lisäaineet, aromit ja entsyymit valvottavat asiat

Oiva-arviointiohje 11.1 Lisäaineet, aromit ja entsyymit

Tarkastetaan seuraavat asiat, kun elintarvikealan toimija valmistaa, valmistuttaa tai tuo (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) elintarvikkeita

- Elintarvikkeisiin käytetyt lisäaineet ja aromit täyttävät niille lainsäädännössä annetut **puhtausvaatimukset ja muut raaka-aine-, valmistus- ja koostumuskohtaiset vaatimukset**
 - tuotespesifikaatiot, omavalvontatutkimukset, muu dokumentaatio
- Lisäaineiden, aromien ja entsyymien **pakkauksista ja asiakirjoista**, kuten tuotespesifikaatiot, löytyvät **lainsäädännössä vaaditut tiedot**, joiden avulla elintarvikeparanteita pystytään käyttämään oikein (valmistus ja valmistuttaminen)
- Käytetyt lisäaineet ja aromit ovat **sallittuja** niihin elintarvikkeisiin, joihin niitä käytetään
- Lisäaineille ja aromeille annetut elintarvikeryhmäkohtaiset **enimmäismäärärajoitukset** eivät ylitä
 - valmistajan reseptilaskelmat, tuotespesifikaatiot, omavalvontatutkimukset, muu dokumentaatio
- Lisäaineet, aromit ja entsyymit on **ilmoitettu elintarvikkeen pakkauksessa** lainsäädännön vaatimalla tavalla oikein (arvio Oiva-riville 13.1)

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lisätietoa

Lisätietoa

- [Ohjeet ja lainsäädäntö](#) -sivusto Ruokaviraston nettisivuilla
 - [Elintarvikeparanteiden valvontaohje](#)
- Yksityiskohtaiset koulutukset Ruokaviraston nettisivuilla
 - [Lisäaineet, aromit ja entsyymit: ohjeet, lainsäädäntö ja valvonta](#) (pdf)
 - [Lisäaineet: säännöt ja esimerkkejä](#) (pdf)
 - [Aromit: säännöt ja esimerkkejä](#) (pdf)
 - [Entsyymit: säännöt](#) (pdf)
- Valvojille tarkoitettu [Lisäaineet, aromit ja entsyymit](#) –valvontaverkosto Pikantissa

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Uuselintarvikkeet

Erityisasiantuntija Anna Mizrahi

Sisältö

- Uuselintarvikkeita koskevat yleiset vaatimukset
 - Merkittävän käyttöhistorian ja uuselintarvikeaseman selvittäminen
 - Uuselintarvikelupa
- Uuselintarvikkeet imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeissa
- Oiva-arviointirivillä 11.4 valvottavat asiat
- Toimijoiden vastuut uuselintarvikkeiden osalta

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Uuselintarvikkeita koskevat yleiset vaatimukset

Uuselintarvike – mikä se on?

(uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283 3 artikla)

- **Uuselintarvike** on **elintarvike**, jota **ei ole käytetty merkittävässä määrin ihmisravinnoksi EU:ssa** ennen 15. toukokuuta 1997
 - **Elintarvike** (yleinen elintarvikeasetus (EY) N:o 178/2002 2 artikla) =
 - mikä tahansa aine tai tuote, myös jalostettu, osittain jalostettu tai jalostamaton tuote, joka on tarkoitettu tai jonka voidaan kohtuudella olettaa tulevan ihmisten nautittavaksi.
 - Elintarvikkeita eivät ole mm. rehut, lääkkeet, kosmeettiset valmisteet, huumeet, jäämät...
 - **Ei ole käytetty merkittävässä määrin ihmisravinnoksi EU:ssa** =
 - Käytetty vain vähän tai ei lainkaan elintarvikkeena / ravinnoksi
 - Käyttöhistoriaa EU:n ulkopuolella ei huomioida
 - HUOM! Käyttö lääkkeenä, rohtona tai kosmetiikkana **Ei** osoita käyttöä **ihmisravintona**

Uuselintarvikkeen on kuuluttava vähintään yhteen seuraavista luokista:

i. Elintarvikkeet, joilla on **uusi tai tarkoituksellisesti muunnettu molekyylirakenne**

Elintarvikkeet, jotka koostuvat, ovat peräisin tai on valmistettu

ii. **mikro-organismeista, sienistä tai levistä**

iii. **Kivennäisperäisistä aineista**

iv. **Kasveista tai niiden osista**, lukuun ottamatta elintarvikkeita, joilla on turvallinen käyttöhistoria elintarvikkeena unionissa ja jotka koostuvat ovat peräisin tai on valmistettu kasvista tai saman lajin toisesta lajikkeesta, joka on saatu

ii. perinteisillä lisäämismenetelmillä; tai

iii. ei-perinteisillä lisäämismenetelmillä, jos nämä eivät aiheuta elintarvikkeen koostumuksessa tai rakenteessa merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat sen ravintoarvoon, aineenvaihduntaan tai ei-toivottujen aineiden pitoisuuksiin

v. **Eläimistä tai niiden osista**, lukuun ottamatta eläimiä, jotka on saatu perinteisillä jalostusmenetelmillä, jos näistä koostuvilla, peräisin olevilla tai valmistetuilla elintarvikkeilla on turvallinen käyttöhistoria elintarvikkeena unionissa

vi. Eläinten, kasvien, mikro-organismien, sienten tai levien **solu- tai kudosisjäilymistä**

vii. Elintarvikkeet, jotka on **tuotettu uudella menetelmällä**, joka aiheuttaa elintarvikkeen koostumuksessa tai rakenteessa merkittäviä muutoksia, jotka vaikuttavat sen ravintoarvoon, aineenvaihduntaan tai ei-toivottujen aineiden pitoisuuksiin

viii. Elintarvikkeet, jotka koostuvat **valmistetuista nanomateriaaleista**

ix. **vitamiinit, kivennäisaineet ja muut aineet**, joita käytetään

ix. direktiivin 2002/46/EY,

x. asetuksen (EY) N:o 1925/2006 tai

xi. asetuksen (EU) N:o 609/2013 mukaisesti,

jos ne on valmistettu **uudella tuotantomenetelmällä**, tai jos ne sisältävät tai koostuvat **valmistetuista nanomateriaaleista**

x. Elintarvikkeet, joita on **käytetty yksinomaan ravintolisissä**, jos niitä on tarkoitus käyttää muissa elintarvikkeissa

Esimerkkejä uuselintarvikkeista

Merkittävän käyttöhistorian selvittäminen

(uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283 4 artikla)

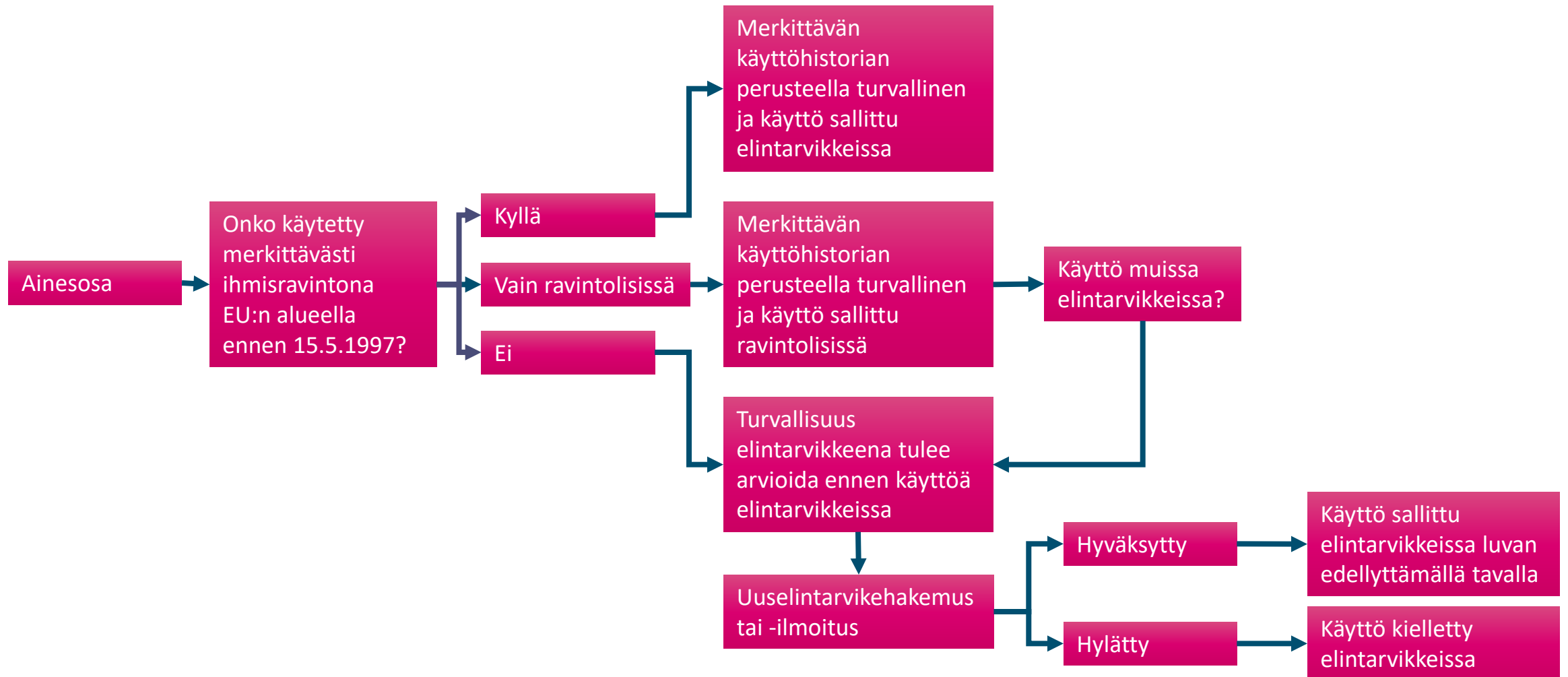
- **Elintarvikealan toimijan velvollisuus** on selvittää ja tarvittaessa osoittaa elintarvikkeen merkittävä käyttöhistoria EU:n alueella ennen 15.5.1997
 - onko kyseessä uuselintarvike vai ei.
- **Vinkkejä** käyttöhistorian selvittämiseen:
 - Uuselintarvikekatalogi eli **Novel Food Catalogue**
 - https://ec.europa.eu/food/safety/novel-food/novel-food-catalogue_en
 - Ruokaviraston kokoama luettelo eri lähteistä
 - <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/ainesosat-ja-sisalto/uuselintarvikkeet-ja-uudet-prosessit/uuselintarvikestatuksen-selvittaminen/>

HUOM!

- Luettelot eivät ole kaiken kattavia ja niitä päivitetään tarvittaessa uuden tiedon myötä.
- Kansallinen lainsäädäntö voi rajoittaa markkinoille saattamista.

Esimerkkikaavio ainesosan käyttöhistorian arvioimiseksi

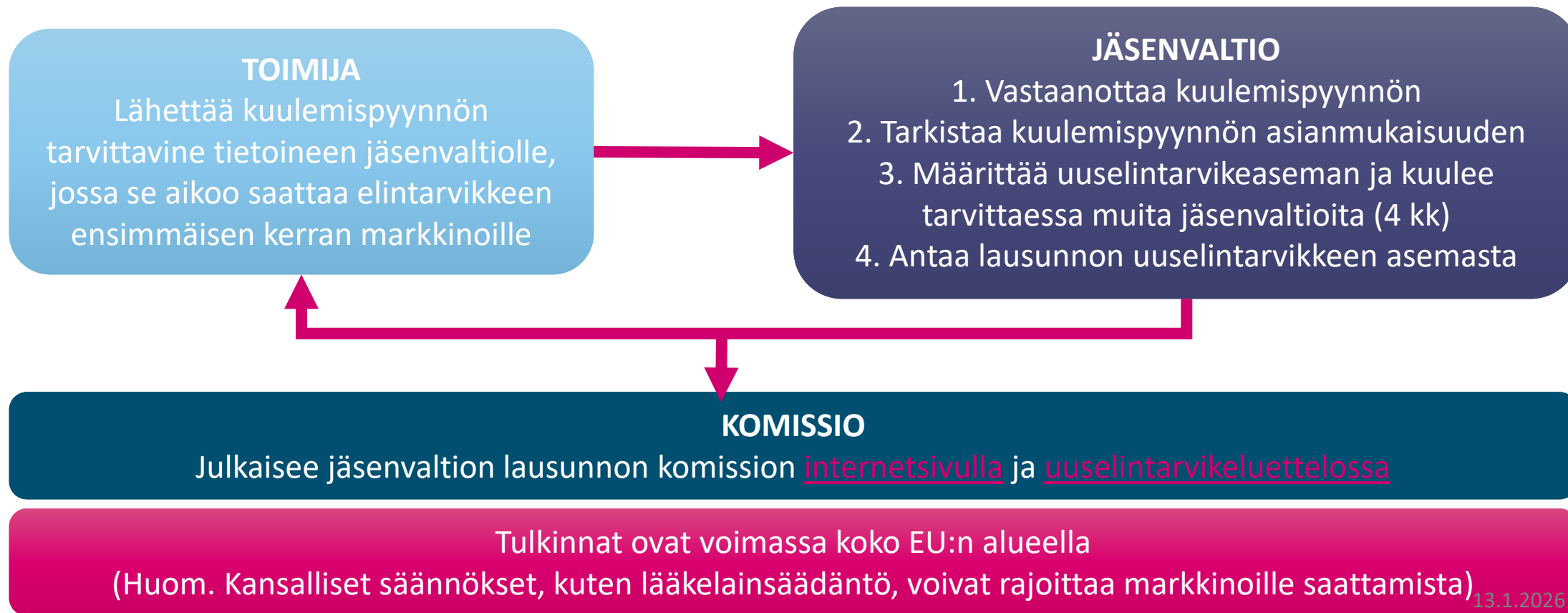

Kuulemismenettely uuselintarvikeaseman määrittämiseksi

(uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283 4 art, (EU) 2018/456)

- **Kuulemismenettelyä** käytetään silloin, jos elintarvikealan toimija on selvityksistään huolimatta epävarma siitä, onko kyseessä uuselintarvike vai ei

Uuselintarvikelupa

(uuselintarvikeasetus (EU) 2015/2283 6 artikla)

- **Vain uuselintarvikkeita, jotka on hyväksytty ja sisällytetty unionin luetteloon, voidaan saattaa unionin markkinoille sellaisenaan tai käyttää elintarvikkeissa.**
 - Huomioitava lupakohtaiset käytönehdot ja merkintävaatimukset.
 - Hyväksymättömän uuselintarvikkeen saattaminen markkinoille johtaa **takaisinvetoon**.
- Uuselintarvikelupaa haetaan Euroopan komissiolta sähköisesti.
- Lupahakemusten ja –ilmoitusten tiivistelmät löytyvät komission internetsivuilta:
https://ec.europa.eu/food/safety/novel_food/authorisations/summary-applications-and-notifications_en.
- Luvan saaneet uuselintarvikkeet luetellaan käytönehtoineen Unionin luettelossa [\(EU\) 2017/2470](#) (uusin konsolidoitu versio).

Uuselintarvikeasetuksen suhde muuhun lainsäädäntöön

- Uuselintarvikeasetuksen mukaisesti hyväksytyjä uuselintarvikkeita voi saattaa markkinoille luvassa annettujen käytön ehtojen mukaisesti
- Käytön ehdot sisältävät:
 - **Elintarvikeryhmät**, joissa uuselintarviketta saa käyttää
 - **Enimmäismäärät**, kuinka paljon uuselintarviketta voi käyttää
 - Hyväksytyn uuselintarvikkeen **merkintävaatimukset**
 - **Tietosuoja** saaneen hakijan **tiedot** ja päivämäärä, jolloin tietosuoja päättyy
 - Hyväksytyn uuselintarvikkeen **spesifikaation** puhtausvaatimuksineen.
- Hyväksytyjen uuselintarvikkeiden on kuitenkin täytettävä myös muut lainsäädännön vaatimukset, kuten
 - Elintarviketietoasetus (EU) N:o 1169/2011
 - Ravitsemus- ja terveysväiteasetus (EY) N:o 1924/2006
 - **Asetus (EU) N:o 609/2013 erityisille ryhmille tarkoitetuista elintarvikkeista**
 - Täydentämisasetus (EY) N:o 1925/2006
 - **Ravintolisädirektiivi 2002/46/EY**
 - Vierasaineasetus (EU) 915/2025
 - Lisäaineasetus (EY) N:o 1333/2008
 - Jne.

Uuselintarvikelupamenettelyssä arvioidaan uuselintarvikkeiden turvallisuus ja hyväksikäytettävyys, mutta ei sallittavuutta tai soveltuvuutta

- **Vitamiinien ja kivennäisaineiden uudet lähteet**
- Uuselintarvikkeina hyväksyttyjä uusia vitamiini- tai kivennäisaineyhdisteitä **ei voi käyttää** elintarvikkeissa tai ravintolisissä vitamiinien ja kivennäisaineiden lähteinä, **ellei** niitä ole lisätty sallittujen ravintoaineiden lähteiden luetteloihin
 - täydentämisasetuksen (EY) N:o 1925/2006 liitteeseen II
 - ERE-asetuksen (EU) N:o 609/2013 liitteeseen
 - ravintolisädirektiivin 2002/46/EY liitteeseen II.

➔ **HUOM.** Uuselintarvikkeina hyväksyttyjen vitamiini- ja kivennäisaineyhdisteiden käytön ehdot (ml. mahdolliset enimmäismäärät ja merkintävaatimukset), spesifikaatiot ja puhtausvaatimukset ovat **hyväksyttyjen uuselintarvikkeiden unionin luettelossa (EU) 2017/2470**.

- **Lastenruokiin hyväksytty uuselintarvikkeet**
- Uuselintarvikkeiden soveltuvuutta lastenruokiin **ei arvioida** uuselintarvikelupamenettelyssä
 - Asetuksen (EU) N:o 609/2013 artiklan 9 mukaan lastenruokien koostumuksen on oltava sellainen, että se soveltuu lapsille
 - Myös lastenruokiin lisättävillä aineiden on oltava ihmiselimistön hyödynnettävissä, niillä on oltava ravitsemuksellinen tai fysiologinen vaikutus ja niiden on sovellettava lapsille.

➔ Elintarvikealan toimija vastaa siitä, että hyväksytty uuselintarvike soveltuu kohderyhmälleen ja voi tarvittaessa osoittaa sen valvonnalle.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Uuselintarvikkeet imeväisten ja pikkulasten elintarvikkeissa

Esimerkkejä lastenruoissa hyväksytyistä uuselintarvikkeista

Hyväksytty uuselintarvike	Sallittu käyttö	Enimmäismäärä	Merkintävaatimukset
N-asetyyli-D-neuramiinihappo	Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetut viljapohjaiset valmisruoat ja muut lastenruoat	0,05 g/kg kiinteässä ruoassa	- Uuselintarvikkeen nimitys sitä sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä on ”N-asetyyli-D-neuramiinihappo”. - N-asetyyli-D-neuramiinihappoa sisältävissä ravintolisissä on oltava maininta, ettei ravintolisiä saa antaa imeväisille, pikkulapsille eikä alle 10-vuotiaille lapsille 24 tunnin aikana yhdessä äidinmaidon tai muiden elintarvikkeiden kanssa, joihin on lisätty N-asetyyli-D-neuramiinihappoa.
2'-Fukosyllaktoosi	Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetut viljapohjaiset valmisruoat ja lastenruoat	12 g/kg muissa tuotteissa kuin juomissa 1,2 g/l käyttövalmiissa nestemäisessä elintarvikkeessa	- Uuselintarvikkeen nimitys sitä sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä on ”2'-fukosyllaktoosi”. 2'-Fukosyllaktoosia sisältävien ravintolisien pakkausmerkinnöissä on oltava maininta, että ravintolisiä ei pitäisi käyttää, jos samana päivänä käytetään muita elintarvikkeita, joihin on lisätty 2'-fukosyllaktoosia. - Pikkulapsille tarkoitettujen 2'-fukosyllaktoosia sisältävien ravintolisien pakkausmerkinnöissä on oltava maininta, että ravintolisiä ei pitäisi käyttää, jos samana päivänä käytetään rintamaitoa tai muita elintarvikkeita, joihin on lisätty 2'-fukosyllaktoosia.
Schizochytrium sp. -mikrolevästä valmistettu runsaasti DHA:ta ja EPA:ta sisältävä öljy	Imeväisten ja pikkulasten viljapohjaiset valmisruoat ja muut lastenruoat	200 mg/100 g	Uuselintarvikkeen nimitys sitä sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä on ”Schizochytrium sp. -mikrolevästä saatava runsaasti DHA:ta ja EPA:ta sisältävä öljy”

Esimerkkejä imeväisten ja pikkulasten ravintolisissä hyväksytyistä uuselintarvikkeista

- HUOM. Uuselintarvikkeita hyväksytään yhä harvemmin imeväisten ja pikkulasten ravintolisiin käytettäväksi

Hyväksytty uuselintarvike	Sallittu käyttö	Enimmäismäärä	Merkintävaatimukset
N-asetyyli-D-neuramiinihappo	Ravintolisät	55 mg/vrk imeväisille	1. Uuselintarvikkeen nimitys sitä sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä on "N-asetyyli-D-neuramiinihappo" 2. N-asetyyli-D-neuramiinihappoa sisältävissä ravintolisissä on oltava maininta, ettei ravintolisiä saa antaa imeväisille, pikkulapsille eikä alle 10-vuotiaille lapsille 24 tunnin aikana yhdessä äidinmaidon tai muiden elintarvikkeiden kanssa, joihin on lisätty N-asetyyli-D-neuramiinihappoa.
		130 mg/vrk pikkulapsille	
		250 mg / vrk 3-10-vuotiaille	
		300 mg /vrk yli 10-vuotiaille	
Nautaeläimen maidosta saatu emäksinen heraproteiini-isolaatti	Ravintolisät	25 mg/vrk imeväisille	1. Uuselintarvikkeen nimitys sitä sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä on "maitoheraproteiini-isolaatti". 2. Nautaeläimen maidosta saatua emäksistä heraproteiini-isolaattia sisältävissä ravintolisissä on oltava seuraava maininta: "Alle yhden/kolmen/kahdeksantoista (*) vuoden ikäisten imeväisten / lasten /nuorten ei pitäisi käyttää tätä ravintolisää." (*) Riippuen ikäryhmästä, jolle ravintolisä on tarkoitettu.
		58 mg/vrk pikkulapsille	
		250 mg/vrk 3-18-vuotiaille lapsille	
		610 mg/vrk aikuisille	

Esimerkkejä lasten ravintolisissä hyväksytyistä uuselintarvikkeista

Hyväksytty uuselintarvike	Sallittu käyttö	Enimmäismäärä	Merkintävaatimukset
Seleeniä sisältävä hiivan (<i>Yarrowia lipolytica</i>) biomassa	Ravintolisät, lukuun ottamatta imeväisille ja alle 4-vuotiaille lapsille tarkoitettuja ravintolisiä	50 mg/päivä 4–6-vuotiaille lapsille, jolloin seleeniä saadaan 10 µg päivässä	- Uuselintarvikkeen nimitys sitä sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä on ”seleeniä sisältävä hiivan (<i>Yarrowia lipolytica</i>) biomassa”. - Seleeniä sisältävää hiivan (<i>Yarrowia lipolytica</i>) biomassaa sisältävien ravintolisien pakkausmerkinnöissä on oltava maininta siitä, että imeväisten ja alle 4-vuotiaiden lasten / alle 7-vuotiaiden lasten / alle 11-vuotiaiden lasten / alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten ei pitäisi käyttää kyseistä ravintolisää.
		100 mg/päivä 7–10-vuotiaille lapsille, jolloin seleeniä saadaan 20 µg päivässä	
		500 mg/päivä 11–17-vuotiaille nuorille, jolloin seleeniä saadaan 100 µg päivässä	
		800 mg/päivä aikuisille, jolloin seleeniä saadaan 160 µg päivässä	
Haematococcus pluvialis -levästä saatava runsaasti astaksantiinia sisältävä oleoresiini	Ravintolisät lukuun ottamatta imeväisiä ja pikkulapsia	2,3 mg astaksantiinia vuorokaudessa 3 vuotta täyttäneille mutta alle 10-vuotiaille lapsille	- Uuselintarvikkeen nimitys sitä sisältävien elintarvikkeiden pakkausmerkinnöissä on ”Haematococcus pluvialis -levästä saatava runsaasti astaksantiinia sisältävä oleoresiini” - Haematococcus pluvialis -levästä saatavaa runsaasti astaksantiinia sisältävää oleoresiiniä sisältävien ravintolisien pakkausmerkinnöissä on oltava maininta siitä, että - niitä ei pitäisi käyttää, jos samana päivänä nautitaan muita astaksantiiniestereitä sisältäviä ravintolisiä - imeväisten ja alle 3-vuotiaiden pikkulasten ei pitäisi käyttää niitä - imeväisten ja alle 10-vuotiaiden lasten ei pitäisi käyttää niitä - imeväisten, lasten ja alle 14-vuotiaiden nuorten ei pitäisi käyttää niitä
		5,7 mg astaksantiinia vuorokaudessa 10 vuotta täyttäneille mutta alle 14-vuotiaille nuorille	
		8 mg astaksantiinia vuorokaudessa yli 14-vuotiaalle väestölle	

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Oiva-rivillä 11.4 Uuselintarvikkeet valvottavat asiat

Oiva-arviointiohje 11.4 Uuselintarvikkeet ja uudet prosessit

- Tarkastetaan, kun elintarvikealan toimija valmistaa, valmistuttaa, tuo (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista), myy tai tarjoilee elintarvikkeita tai niiden ainesosia, **joiden elintarvikekäyttö ei ole niin tunnettua**.
- Tarkastettavia asioita:
 - **Toimija on varmistunut** käyttämisensä elintarvikkeiden, elintarvikkeiden **ainesosien** ja prosessien **uuselintarvikestatuksesta** eli
 - onko elintarvikkeella ollut merkittävää elintarvikekäyttöhistoriaa EU:n alueella ennen vuotta 1997 tai
 - aiheuttaako uusi prosessi merkittäviä muutoksia lopputuotteen rakenteeseen tai koostumukseen.
 - Toimijan käyttämät **hyväksytyt uuselintarvikkeet täyttävät niiden käytölle asetetut ehdot** eli
 - Koostumus- ja puhtausvaatimukset,
 - Käyttöedellytykset, kuten sallitut käyttökohteet, enimmäismäärät ja merkintävaatimukset
 - Toimijan **käytössä ei ole hyväksymättömiksi uuselintarvikkeiksi** katsottuja elintarvikkeita, ainesosia ja/tai prosesseja
 - Hyväksymättömiä uuselintarvikkeita sisältävät tuotteet tulee poistaa markkinoilta, koska niiden turvallisuutta elintarvikkeena ei ole varmistettu, ja takaisinvedosta tulee tiedottaa tarvittaessa kuluttajia.

Muistilista elintarvikealan toimijalle:

- **Ennen uuden tuotteen markkinoille saattamista** käy läpi elintarvikkeen ainesosat, sovelletaanko niihin uuselintarvikeasetusta vai ei.
 - Onko ainesosalla **merkittävää käyttöhistoriaa** elintarvikkeena ennen 1997?
 - Jos **on**, kyse ei ole uuselintarvikkeesta ja uuselintarvikeasetusta ei sovelleta.
 - Jos **ei**, kyse on uuselintarvikkeesta ja uuselintarvikeasetusta sovelletaan.
 - Onko uuselintarvike hyväksytty?
 - Jos **on**, varmista, että uuselintarvike täyttää sille asetetut koostumus- ja puhtausvaatimukset ja että käytät sitä käytön ehtojen mukaisesti.
 - Jos **ei ole**, hae uuselintarvikkeelle uuselintarvikelupaa ennen kuin otat sen käyttöön. Hyväksymättömän uuselintarvikkeen markkinoille saattaminen ei ole sallittua ja johtaa elintarvikkeen takaisinvetoon.

Uuselintarvikkeita koskevat ohjeet ja lainsäädäntö:

[https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/
ohjeet/#uuselintarvikkeet-ja-uudet-prosessit](https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/ohjeet/#uuselintarvikkeet-ja-uudet-prosessit)

Kiitos!

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Muuntogeeniset ainesosat

Arja Heinonen

Mikä on muuntogeeninen elintarvike?

- **Geneettisesti muunnetun organismin (GMO)** eliön perintöainesta (DNA:ta) on muutettu tavalla, jollainen ei toteudu luonnossa pariutumisen tuloksena ja/tai luonnollisena geenien siirtymisenä eli rekombinaationa*
 - Tavoitteena on saada aikaan esim. kasvitauteja ja -tuholaisia tai joitakin torjunta-aineita paremmin kestäviä viljelykasveja, tai muuttaa kasvin ravitsemuksellista sisältöä (tärkkelyspitoisuutta tai rasvahappokoostumusta)
- **Muuntogeeniset (GM) elintarvikkeet** sisältävät muuntogeenisiä organismeja tai on valmistettu niistä
- Geneettisestä muuntamisesta peräisin olevaa DNA:ta tai sen koodaamaa proteiinia ei välttämättä ole jäljellä lopputuotteessa (esim. muuntogeenisestä kasvista puristetut öljyt), mutta tuote on silti muuntogeeninen

*Nk. uusilla geeninmuokkausmenetelmillä voidaan tuottaa kohdennetusti samanlaisia mutaatioita, jotka voisivat syntyä myös luonnossa spontaanisti. EU:n lainsäädäntö kohtelee tällä hetkellä näitä kuten perinteisiä gm-elintarvikkeita.

Muuntogeenisten ainesosien valvonta elintarvikkeista

- Suomessa ei viljellä muuntogeenisiä elintarvikkeita → aina tuontituotteita
- Riskielintarvikkeina gm-aineksen osalta voidaan pitää kasveja, joista
 - on sallittu EU:n markkinoille muuntogeeninen lajike/lajikkeita
 - esiintyy EU:n ulkopuolisilla markkinoilla muuntogeeninen lajike/lajikkeita
- EU:n markkinoille on hyväksytty muuntogeenisiä lajikkeita seuraavista kasveista: maissi, soija, rapsi, puuvilla, sokerijuurikas.
- Tuontituotteista riskin muuntogeenisyydelle aiheuttavat mm. soija ja maissi (USA), rapsi (Kanada), riisi (Kiina), papaija (Thaimaa, USA)
- EU:ssa saa viljellä yhtä muuntogeenistä maissia (MON810)

Muuntogeenisiä elintarvikkeita koskevat vaatimukset

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1829/2003

muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista

- Muuntogeenisiä elintarvikkeita saa tuoda EU:ssa markkinoille tai viljellä ainoastaan, jos niille on lupa
 - Komission tietokanta EU:ssa hyväksytyille muuntogeenisille lajikkeille
<https://ec.europa.eu/food/food-feed-portal/screen/gmo/search>
- Muuntogeeninen ainesosa tulee ilmoittaa pakkausmerkintöjen ainesosaluettelossa tai sen alaviitteessä, tai ainesosaluettelon puuttuessa muutoin selkeästi tuotteen merkinnöissä
 - **Merkintäraja 0,9 %**
 - Asetuksessa tarkemmat ohjeet pakkausmerkinnöistä

Gm-elintarvikkeita koskevat vaatimukset: Jäljitettävyys

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1830/2003

muuntogeenisten organismien jäljitettävydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävydestä

- Markkinoille saatetut muuntogeeniset tuotteet ja ainekset on oltava jäljitettävissä
- Toimijalla tulee olla
 - tieto siitä, että tuote sisältää muuntogeenistä organismia tai koostuu niistä
 - kyseiselle gm-organismille markkinoille hyväksymisen vaiheessa annettu yksilöllinen tunniste, esimerkiksi maissi Bt11 (SYN- BT11-1)
- Jäljitettävyystiedot sisältävät asiakirjat tulee olla ”yksi askel eteen ja yksi askel taakse”, eli tieto keneltä tuote on ostettu ja kenelle myyty
- Jäljitettävyysasiakirjat tulee säilyttää 5 vuoden ajan

”GMO-vapaa” –markkinointiväittämä

ja vastaavat markkinointiväittämät

- Vapaaehtoisia väittämiä, joiden käyttöön ei liity suoraa EU-lainsäädäntöä
- Suomessa väitteen käytön edellytykset tulkitaan niin, ettei väitteellä saa johtaa kuluttajia harhaan
 - Elintarvikkeen tulee erota tai sen tulee olla mahdollista erota gmo-vapauden suhteen muista vastaavista elintarvikkeista
 - Ei sallittu elintarvikkeissa, jotka sisältävät ainoastaan sellaisia ainesosia, joista ei ole olemassa EU:ssa hyväksyttyä muuntogeenistä lajia
 - Tuote saa sisältää gm-ainesta **alle toteamisrajan, eli 0 %**
- Väitteiden käyttö edellyttää tuotteen täyden gmo-vapauden eräkohtaista varmentamista laboratorioanalyysin
- Ruokaviraston [ohje gmo-vapaa markkinointiväittämän käytöstä](#)

Lastenruokien valmistajan ja maahantuojaan vastuu ja omavalvonta

- Toimijan tulee omavalvonnassaan tunnistaa ja arvioida mahdollisiin muuntogeenisiin elintarvikkeisiin liittyvät riskit ja vaatimukset ja hänen tulee voida soveltuvien asiakirjoin (hankintasopimukset, tuotespesifikaatiot ja/tai analyysitodistukset) osoittaa, että kriittiset kohdat ovat hallinnassa.
- **Muuntogeenisten ainesosien osalta** niiden status (sallittu EU:ssa), pakkausmerkinnät ja jäljitettävyyys tulee olla kunnossa
- **Riskielintarvikkeiden** gm-status (ainesosa on muuntogeeninen tai ei ole) tulee todentaa eräkohtaisissa asiakirjoissa
 - Lastenruokien osalta raaka-aineena käytettävistä ns. riskinelintarvikkeista tulee olla asiakirjat
- **Gmo-vapaa -markkinointiväitteen** käytön edellytysten täyttyminen tulee osoittaa eräkohtaisesti

Lastenruokatoimijoiden tarkastaminen

Oiva-rivi 11.3 Muuntogeeniset ainesosat

Rivi tarkastetaan kerran 3 vuoden aikana kun toimija tekee jotakin seuraavista:

- valmistaa, valmistuttaa tai tuo (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) elintarvikkeita jotka ovat tai sisältävät muuntogeenisiä organismeja tai näistä valmistettuja ainesosia
- valmistaa, valmistuttaa tai tuo (sisämarkkinoilta tai kolmansista maista) ns. riskielintarvikkeita
- käyttää käyttää vapaaehtoista ”gmo-vapaa”- tai vastaavaa markkinointiväittämää.

Tarkastaminen

Muuntogeeniset ainesosat

- Elintarvikkeet sisältävät vain EU:ssa sallittuja muuntogeenisiä ainesosia
- Muuntogeenisyyteen liittyvät pakkausmerkinnät ovat kunnossa
- Jäljitettävyys on kunnossa

Ns. riskielintarvikkeet

- Toimija voi todentaa, että ainesosat vastaavat sitä mitä pitää (ovat muuntogeenisiä tai eivät ole)

Gmo-vapaa- tai vastaava markkinointiväittäminen

- Väitteen käytön ehdot täyttyvät

Lastenruokatoimijoiden tarkastaminen

- Valvonnan teemassa tarkastetaan Oiva-ohjeen mukaisesti
 - Toimijat, jotka käyttävät valmistuksen tai valmistuttamisen raaka-aineena tai tuovat maahan lastenruokatuotteita jotka sisältävät soijaa, maissia, rapsia, riisiä tai papaijaa
 - Toimijat jotka käyttävät gmo-vapaa -markkinointiväittämää

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Vierasaineet ja torjunta-ainejäämät lastenruoissa

Erityisasiantuntijat Kaisa Kukkonen ja Arja Heinonen

Vierasaineet ja torjunta-ainejäämät

Vierasaineet

- Aineita, joita **ei ole tarkoituksella lisätty elintarvikkeisiin**, mutta joita niissä saattaa esiintyä esim. prosessoinnin, pakkaamisen, kuljetuksen tai varastoinnin seurauksena tai ympäristön saastumisen vuoksi
- Tavoitteena ns. **ALARA-taso (As Low As Reasonably Achievable)**, johon voidaan päästä hyvillä käytännöillä
- Yhdisteestä riippuen erilaisia haittavaikutuksia, usein pidemmällä aikavälillä → tavoitteena korkean kuluttajansuojan ja terveyden turvaaminen niin, että elintarvikkeet ovat **turvallisia kaikille kuluttajille – jokaisena päivänä, koko eliniän ajan**

Torjunta-ainejäämät

- **Jäämät** ovat peräisin kemiallisista aineista, joita on **tarkoituksella ja hyväksytysti käytetty** elintarvikkeiden tuotannossa
- **Kasvinsuojeluaineita** käytetään kasvintuotannossa muun muassa kasvitautien, rikkakasvien ja tuhoeläinten torjuntaan sekä kasvien kasvun säätelymiseen.
- Kun kasvintuotannossa tai kotipuutarhoissa käytetään kasvinsuojeluaineita, on mahdollista, että elintarvikkeista löytyy jäämiä kasvinsuojeluainevalmisteiden sisältämistä tehoaineista eli **torjunta-ainejäämiä**
- **Enimmäismäärät** asetetaan kuluttajien turvallisuus sekä aineiden käytön todellinen tarve huomioiden

Vierasaineet – Lainsäädännön vaatimukset

- Vierasaineiden pitoisuuksia elintarvikkeissa säädellään ensisijaisesti **asettamalla lainsäädännöllisiä enimmäismääriä (ML = Maximum level)**
 - [\(EU\) 2023/915](#) (ks. konsolidoitu versio)
 - Vierasaineiden enimmäismäärät pääosin tämän asetuksen liitteessä
 - Useiden vierasaineiden osalta imeväisille ja pikkulapsille tarkoitetuille ruoille asetettu omat enimmäismäärärajat, jotka tiukemmat kuin muille elintarvikkeille
 - Prosessointikertoimien käyttö tarpeen mukaan
 - [MMMä 880/2016](#) eräiden vieraiden aineiden enimmäismääristä elintarvikkeessa
 - glykoalkaloidit perunassa ja aflatoksiini muissa kuin asetuksessa (EU) 2023/915 mainituissa elintarvikkeissa
- Jos vierasaineen enimmäismäärä elintarvikkeessa ylittyy,
 - elintarviketta ei saa saattaa markkinoille eikä käyttää raaka-aineena elintarvikkeissa tai elintarvikkeiden ainesosana.
 - mahdollisesti markkinoille jo päätyneelle elintarvikkeelle on tehtävä **takaisin veto**
- Hyvä olla tietoinen myös ns. monitorointi**suosituksista**, jotka tyypillisesti edeltävät sitovia enimmäismääriä. Suositukset löytyvät [komission internetsivuilta](#)

Vierasaineet – Lainsäädännön vaatimukset

- Akryyliamidi

- Akryyliamidille toistaiseksi enimmäismäärien sijasta **vertailuarvot** asetuksessa **(EU) 2017/2158**
 - Lastenruoat, imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut viljapohjaiset valmisruoat, lukuun ottamatta korppuja ja keksejä – 40 µg/kg
 - Imeväisille ja pikkulapsille tarkoitettut korput ja keksit - 150 µg/kg
- Vertailuarvot ovat **suorituskykyindikaattoreita, joilla todennetaan akryyliamidin vähentämistoimenpiteiden vaikuttavuus**
 - Vertailuarvon ylittyminen ei sellaisenaan automaattisesti johda elintarvikkeiden takaisinvetoon markkinoilta (toisin kuin enimmäismäärien kohdalla).
 - Toimijan pyrittävä selvittämään, mistä ylitykset johtuvat ja millä keinoin pitoisuuksia olisi mahdollista saada pienemmäksi.
- Akryyliamidille tullaan myöhemmin asettamaan sitovat enimmäismäärät tietyissä elintarvikkeissa. Keskustelut asiasta käynnissä Euroopan komissiossa

Torjunta-ainejäämät – lainsäädännön vaatimukset

- [\(EY\) N:o 396/2005](#)
 - Torjunta-ainejäämien enimmäismäärät (MRL = maximum residue level) muille prosessoimattomille alkutuotannon tuotteille, paitsi kaloille ja mereneläville
 - Prosessoitujen tuotteiden osalta MLR muunnetaan [prosessointikertoimien avulla](#)
 - Ajantasaiset enimmäismäärät selkeimmin [EU:n pestisiditietokannassa](#)
- [KTMa 1215/2007](#)
 - MRL:t lastenruoille
 - 0,01 mg/kg sellaisenaan nautittavaksi tarkoitettulle tai ohjeiden mukaisesti nautintavalmiiksi tehdyille lastenruoalle.
 - [liitteissä I ja II](#) tiukempia enimmäismääriä tietyille torjunta-ainejäämille lastenruoissa
- [\(EU\) 2016/127](#)
 - MRL:t äidinmaidonkorvikkeille ja vieroitusvalmisteille

Torjunta-ainejäämät – lainsäädännön vaatimukset

- Jos torjunta-ainejäämän enimmäismäärä elintarvikkeessa ylittyy
 - elintarviketta ei saa saattaa markkinoille eikä käyttää raaka-aineena elintarvikkeissa tai elintarvikkeiden ainesosana
 - mahdollisesti markkinoille jo päätyneelle elintarvikkeelle on tehtävä takaisin veto
 - kuluttajariskiä ja takaisinvedon laajuutta arvioidaan EFSA:n Primo-mallilla

Vaatimukset lastenruokien valmistajille ja maahantuojille

– asiakirjat ja valmistusprosessit

- Toimijan velvollisuutena on omavalvonnassaan tunnistaa omaan toimintaansa liittyvät vaatimukset ja riskit ja hallita niitä.
 - Millaisia vierasaineisiin ja torjunta-ainejäämiin liittyviä vaatimuksia ja riskejä raaka-aineisiin ja tuotteisiin sisältyy?
 - Onko käytössä prosesseja, joissa voi muodostua vierasaineita?
 - Miten vaatimusten täyttyminen varmistetaan ja miten riskejä hallitaan? Miten toimitaan, jos vierasaineelle tai torjunta-ainejäämälle asetettu enimmäismäärä ylittyy?
- Hankintasopimukseen tai tuotespesifikaatioihin tulee kirjata vaatimukset, jotka toimitettavien tuotteiden tulee täyttää
 - Vierasaineiden osalta tulee kirjata ne yhdisteet, joita koskien on asetettu enimmäismääriä sekä mistä asetuksesta ko. enimmäismäärät löytyvät
 - Torjunta-ainejäämien osalta riittää enimmäismäärät sisältävät asetukset, sillä jäämiä on satoja
 - Mikäli tavarantoimittajan kanssa on sovittu raaka-aineita koskevaa lainsäädäntöä tiukemmista enimmäismääristä (ML tai MRL), kannattaa myös tiukemmat vaatimukset kirjata

Vaatimukset lastenruokien valmistajille ja maahantuojille

– kemialliset analyysit

- Kemiallisten analyysien tarve määritellään riskiperusteisesti. Sopivan analyysitiheyden määrittelevät mm. toiminnan laajuus sekä aikaisemmat havaitut määräystenvastaisuudet.
- Lastenruokien kohderyhmä on herkkä kuluttajaryhmä, joten lähtökohtaisesti analyyyseja tulee tehdä tuotteiden laadun varmistamiseksi.
- Hankittavien ja maahantuotavien raaka-aineiden ja elintarvikkeiden osalta tulee riskin aiheuttavia vierasaineita ja torjunta-ainejäämiä analysoida säännöllisesti. Myös mahdollisia viranomaistutkimusten tuloksia sekä tavarantoimittajalta saatavia analyysitodistuksia voi hyödyntää omavalvonnassa.
- Valmistettuja ja valmistutettuja tuotteita tulee analysoida säännöllisesti riskin aiheuttavien vierasaineiden sekä torjunta-ainejäämien osalta.
 - Torjunta-ainejäämien osalta tehdään laajat monijäämäanalyysit, sekä mahdollisia yksittäismenetelmiä riskiperusteisesti.

Vierasaineet – Lainsäädännön vaatimukset toimijoille, jotka valmistavat ja saattavat markkinoille akryyliamidiasetuksen soveltamisalaan kuuluvia elintarvikkeita

- Akryyliamidiasetus (EU) 2017/2158 velvoittaa elintarvikealan toimijoita, jotka valmistavat ja saattavat markkinoille asetuksen soveltamisalaan kuuluvia elintarvikkeita, toteuttamaan akryyliamidipitoisuuksiin vaikuttavia vähentämistoimenpiteitä (ks. asetuksen liitteet). Esim. lasten purkkiruoat:
 - Yleiset vaatimukset
 - esim. käytettävien raaka-aineiden valinta, hyvät maanviljelykäytännöt jne.
 - Resepti
 - Jalostus
 - esim. vähän akryyliamidin prekursoreita sisältävien kasvilajikkeiden valinta, pelkistävien sokereiden lisääminen ennen kuumennusta jne.
 - Huomioitava kuitenkin samalla, että mikrobiologinen laatu säilyy hyvänä
- Näytteenotto- ja tutkimussuunnitelmavelvoite (ei koske nk. paikallista toimintaa)
- Lisätietoa:
 - Ruokaviraston ohje 484/04.02.00.01/2025/2: [Ohje akryyliamidipitoisuuksien vähentämiseksi ja vertailuarvojen noudattamiseksi Euroopan komission asetuksen \(EU\) 2017/2158 mukaisesti](#)
 - Food Drink Europe: [ACRYLAMIDE Toolbox 2019](#), ETL:n internetsivuilla epävirallinen suomennos: [TOOLBOX Opas akryyliamidin vähentämiskeinoista](#)

Vierasaineet – Vaatimukset toimijoille, jotka valmistuttavat akryyliamidiasetuksen soveltamisalaan kuuluvia elintarvikkeita

- Ruokaviraston tulkinta: Mikäli elintarvikealan toimija valmistuttaa akryyliamidiasetuksen soveltamisalueeseen kuuluvia elintarvikkeita, on tämä myös vastuussa sen vaatimusten noudattamisesta tilanteissa, joissa toimija itse
 - i) vastaa valmistettavan elintarvikkeen raaka-aineiden hankinnasta ja
 - ii) vastaa tuotteen yksityiskohtaisista ominaisuuksista, kuten reseptiikasta.
 - Muussa tapauksessa akryyliamidiasetuksen vaatimusten noudattamisesta vastaa elintarvikkeen valmistaja
- Joka tapauksessa valmistajan ja valmistuttajan välisissä sopimuksissa on syytä sopia vähentämistoimenpiteiden soveltamisesta. Niihin sitoutumiseen varmistamista voidaan todentaa esimerkiksi auditoinnein.

Elintarvikealan toimijoiden tarkastaminen

Lastenruokien valmistus, valmistuttaminen, maahantuonti ja välitys

- Elintarvikealan toimijoihin, jotka valmistavat, valmistuttavat, välittävät tai tuovat maahan lastenruokia, tulee kohdentaa **Oiva-rivien 17.12-17.16 tarkastus vähintään kerran kolmessa vuodessa.**
- Hankittavien raaka-aineiden ja elintarvikkeiden osalta tehdään asiakirjatarkastus. Lisäksi tarkastetaan toimijan oman valmistuksen prosessien hallinta.

Oiva-tarkastus – asiakirjatarkastus

Oiva-rivit 17.12-17.16

- Asiakirjatarkastuksen avulla todennetaan, että toimija ymmärtää torjunta-ainejäämien sekä vierasaineiden osalta asetetut vaatimukset elintarvikkeilleen ja hän hallitsee niihin liittyvät riskit
- Toimijalla tulee olla hankittavien raaka-aineiden ja elintarvikkeiden osalta määriteltynä hankintasopimuksissa tai tuotespesifikaatioissa elintarvike- tai elintarvikeryhmäkohtaiset vaatimukset (=lainsäädäntö), jotka tuotteiden tulee täyttää. Asiakirjoissa tulee olla listattu asetukset, josta enimmäismäärät löytyvät, sekä vierasaineiden osalta ne aineet, joiden enimmäismääriä tulee noudattaa.
- Lisäksi edellytetään analyysitodistuksia (omavalvonta, viranomaisvalvonta, tavarantoimittajalta saadut tutkimustodistukset) tuotteiden laadun varmentamiseksi. Tapauskohtaisesti arvioidaan, onko analyysitiheys riittävä varmistamaan tuotteiden laadun.

Oiva-tarkastus – prosessien hallinta

Oiva-rivi 17.15

- Käytännön toiminnan tarkastelussa varmistetaan, että toimija hallitsee prosessissa syntyvien vierasaineiden muodostumista ohjeiden mukaisesti.
- Riskinhallinnan tueksi on tehty kemiallisia analyysyjä.
- Akryyliamidi
 - Akryyliamidiasetuksessa vaaditut, valmistettavaa elintarviketta koskevat vähentämistoimenpiteet on kuvattu omavalvonnassa ja toteutumisen seuranta on soveltuvin osin havaittavissa/osoitettavissa.
 - Omavalvontaan on liitetty näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma ja sitä on noudatettu (näytteenotto- ja tutkimussuunnitelmavelvoite ei koske nk. paikallista toimintaa)

Viranomaisnäytteenottoa koskevat säädökset

- Vierasaineiden ja torjunta-ainejäämien viranomaisnäytteenotto tehdään asetusten ja/tai direktiivin mukaan. Lainsäädäntöä noudattaen näyte on valvontanäytteeksi kelpaava, ja myös laboratorion mittausepävarmuus tulkitaan toimijan hyväksi.
- Myös edustavan omavalvontanäytteenoton suunnittelua ajatellen on suositeltavaa tutustua näytteenottosäädöksiin. Omavalvontanäytteenotossa ei kuitenkaan ole tällä hetkellä mahdollisuutta huomioida mittausepävarmuutta.

Näytteenottosäädökset

- Nitraatti [\(EY\) N:o 1882/2006](#)
- Raskasmetallit [\(EY\) N:o 333/2007](#)
- Dioksiinit ja PCB-yhdisteet [\(EU\) 2017/644](#)
- Mykotoksiinit [\(EU\) 2023/2782](#)
- Perfluoratut alkyylilyhdisteet [\(EU\) 2022/1428](#)
- Kasvitoksiinit [\(EU\) 2023/2783](#)
- Torjunta-ainejäämät direktiivi [2002/63/EY](#) (korvataan uudella asetuksella 2026)

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Luomulastenruoat

Erityisasiantuntija Teija Lindén

Luomulainsäädäntö

- Luomuvalvonta perustuu ”Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen **(EU) 2018/848**” ja sen nojalla annettuihin toimeenpano asetuksiin
 - Velvoittaa kaikkia jäsenmaita suoraan
 - tavoitteena tasavertainen kilpailu ja kuluttajan luottamus, tuotteiden jäljitettävyyys
- Kansallisella luomulailla on määrätty valvovat viranomaiset: ”laki luonnonmukaisesta tuotannosta **(1330/2021)** ”
 - Ruokavirasto, Elinvoimakeskukset, Valvira, Tulli, Ahvenanmaa
 - elintarvikkeen markkina- ja valvontaan sovelletaan elintarvikelakia (297/2021)
 - Lisäksi kunta tekee elintarvikelain mukaista valvontaa
- Ateriapalvelu ei kuulu luomuasetuksen piiriin
- Sertifioituja luomutuotannon toimijoita Suomessa on 5398 kpl (vuosi 2024)

Suomessa luomuvaatimuksia valvovat

- Maataloustuotannon osalta Elinvoimakeskukset
 - pellot, kasvihuoneet, sienimöt, eläintuotanto -naudoista mehiläisiin ja maatilalla valmistetut jalostamattomat elintarvikkeet
- Ruokavirasto valvoo toimijoita, joilla on
 - elintarvikkeiden jalostamista (ml. teurastus), pakkaamista, varastointia, tukkukauppaa (ml. verkkokaupat),
 - rehuvalmistusta ja -kauppaa, lisäysaineiston pakkaamista, keruualueen selvittäjiä ja
 - sertifioituja vähittäiskauppoja
- Kuntavalvonta
 - Vähittäiskaupat: markkinavalvonta pakatut luomutuotteet ja luomu irtotuotteet, kun myynti on vähemmän kuin 20 000 euroa/vuosi
- Lisäksi luomuvalvontaa tekevät myös Valvira, Tulli, ja Ahvenanmaan maakuntahallitus

Luomuvälvontaan tulee kuulua jos:

- viljelee tai tuottaa luonnonmukaisia maataloustuotteita
- markkinoi maataloustuotteita luonnonmukaisesti tuotettuina
- valmistaa
 - säilöö tai jalostaa
 - pakkaa tai uudelleen pakkaa
 - tekee luonnonmukaiseen tuotantotapaan viittaavat merkinnät tai muuttaa näitä merkintöjä
- valmistuttaa
- pakkaa
- välittää tai harjoittaa tukkukauppaa
- varastoi
- tuo EU:n ulkopuolelta
- vie EU:n ulkopuolelle
- myy verkkokaupassa
- myy pakkaamattomia luomuelintarvikkeita (myynti > 20 000 € / vuosi)
- on ulkoistanut jonkun luomutoiminnan kolmannelle osapuolelle eli alihankkijalle

Luomusertifikaatti – Traces-järjestelmässä

- Luomutarkastusviranomaisen- ja laitoksen myöntämä sertifikaatti toimijoille, jotka kuuluvat luomuvalvontaan ja joiden toiminta täyttää luomuasetuksessa säädetyt vaatimukset
- Toimijan virallinen todiste, että hänellä on oikeus myydä ja markkinoida luomutuotteita
- Ostotilanteessa toimijan on tarkistettava tavarantoimittajan voimassa oleva luomusertifikaatti
- Sähköiset luomusertifikaatit löytyvät Ruokaviraston sivujen kautta:
<https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/ohjeita-kuluttajille/luomuruoka/luomuhakupalvelu/>

Luomuelintarvike – koostumusvaatimukset

- **Yleiset koostumusvaatimukset:**
 - Tuotteen koostumuksesta > 50 % maatalousperäisiä ainesosia (luomu/tavanomainen ainesosa)
 - maatalousperäisistä ainesosista vähintään 95 % on oltava luomua (kasvi- ja eläintuotteet, keruutuotannon tuotteet)
 - Loput 5 % on **rajattu**: sallittuihin tavanomaisiin tuotteisiin, jotka mainittu asetuksen (EU) 2021/1165 liitteessä V B osassa tai ainesosiin, joita ei ole saatavilla luomuna – haettava ainesosalupa Ruokavirastolta
- **Muut sallitut ainesosat:**
 - (EU) 2021/1165, liite V A sallitut lisäaineet ja valmistuksen apuaineet
 - Elintarvikkeiden valmistuksessa tavanomaisesti käytettävät mikro-organismit (esim. leivontahiiva) ja entsyymit
 - Luontaiset aromiaineet ja aromivalmisteet (EU 1334/2008 art. 16.4 vaatimukset)
 - Suola (NaCl / KCl) ja vesi
 - Kivennäisaineet, vitamiinit ja aminohapot - jos niiden käyttö on lakisääteistä elintarvikkeissa (esim. rasvaton maito) tai **sallittua (lastenruuat)**
- **Luomutuotteessa ei saa olla samaa ainesosaa sekä tavanomaisesti että luonnonmukaisesti tuotettuna**

Muuta yleistä luomuasetuksen rajaamaa

- GMO-kielto
- Säteilytys kiello
- Nanomateriaalin käyttökiello
- Rajatut torjunta-aineet EU 2021/1165 liite I
- Rajatut valmistustekniikat
- Aineosalupa mahdollista saada tavanomaiselle perustuotteelle– (ei jalosteelle), esim. kidesokeri, jos tuotetta ei luomuna markkinoilla EU:ssa/3.maissa
 - <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/tuote--ja-toimialakohtaiset-vaatimukset/luomuelintarvikkeet/koostumus/ainesosalupa/>
- Luomua ei ole luonnonkasvit ja –eläimet (kuten hirvi)

Valvotun luomutuotteen merkinnät

- Myyntinimessä **saa** viitata luomuun
- Ainesosaluettelossa **tulee** mainita mitkä ainesosat ovat luomua

Valmiiksi pakattu tuote:

- Eurolehtitunnus
- tarkastusviranomaisen tai –laitoksen tunnusnumero (esim. FI-EKO-201)
- maininta ”...maataloudesta”

Pakkaamaton tuote:

- Luomuviittaus
- tarkastusviranomaisen tai –laitoksen tunnusnumero (esim. FI-EKO-201)

- Eurolehtitunnus:

FI-EKO-201

Suomen maataloudesta

- Sääntö: Aina kun tuotteessa on luomuilmaus tulee kertoa kuka tuotetta on valvonut

Luomutuotteen tuonti EU:n ulkopuolelta

- Ostettavan luomutuotteen tulee olla EU:n komission hyväksymän tarkastuslaitoksen valvoma – siitä osoituksena luomusertifikaatti
- Jokaisella saapuvalla luomutuontierällä tulee olla 3.maan tarkastuslaitoksen allekirjoittama eräkohtainen tarkastussertifikaatti (COI) EU:n komission ylläpitämässä Traces-järjestelmässä sähköisenä
- Jokainen tuontierä ja sen COI tulee esittää luomuna (C644-koodi) Tullille ja Tulli arvioi erän ja vapaaseen liikkeeseen luovutuksen yhteydessä Tulli hyväksyy COI:n Traces-järjestelmässä
- Ilman edellä kuvattuja toimenpiteitä EU-rajalla, tuontierä menettää luomustatuksensa
- Aiheesta lisää: <https://www.ruokavirasto.fi/teemat/tuonti-ja-vienti/tuonti-eun-ulkopuolelta/luomutuotteet/>

Luomulastenruuat

- Valmistajan, valmistuttajan, sisämarkkinatuojan tai 3.maa tuojan toiminnan tulee olla elintarvikelain ja -alan kaikkien horisontaalisäädösten mukaista ja kunnan valvomaa
- Lisäksi toimijan tulee kuulua Ruokaviraston luomuvalvontaan ja toimijalla tulee olla voimassaoleva luomusertifikaatti, jonka saannin edellytykset:
 - Tuotteiden ja toiminnan tulee täyttää luomuasetuksen vaatimukset
 - Tuotemerkintöjen tulee olla luomuasetuksen mukaisia
 - Kirjanpidon, jäljitettävyyden ja massataseen tulee olla luomuasetuksen mukaisia
 - Erilläänpidon ja puhdistuksen, vastaanottotarkastusten ja asiakirjojen tulee olla luomuasetuksen mukaisia
 - Luomutoimijan tulee varmistua, että ketjussa edeltävä toimija on valvottu
 - jne.
- Tätä kaikkea valvoo Ruokavirasto vuosittain luomutoimijoilla käyttäen valtuutettuja tarkastajia ja sähköistä Luova-järjestelmää

Luomuelintarvikkeen täydentäminen

- 2018/848, liite II, IV osa: Jalostettuja elintarvikkeita koskevat tuotantosäännöt, kohta 2.2.2 Elintarvikkeiden jalostuksessa on sallittua käyttää seuraavia tuotteita ja aineita:

f) kivennäisaineet (mukaan lukien hivenaineet), vitamiinit, aminohapot ja mikroravintoaineet, edellyttäen, että:

- i) unionin lainsäädännön säännöksissä tai unionin lainsäädännön mukaisissa kansallisissa säännöksissä ”**oikeudellisesti suoraan velvoitetaan**” käyttämään niitä tavanomaiseen käyttöön tarkoitetuissa elintarvikkeissa sillä seurauksella, että elintarviketta ei voida lainkaan saattaa markkinoille tavanomaiseen käyttöön tarkoitettuna elintarvikkeena ilman kyseisten kivennäisaineen, vitamiinin, aminohapon tai mikroravintoaineen lisäämistä; **Esim. D-vitamiini rasvattomassa luomumaidossa**

tai

- ii) niiden elintarvikkeiden osalta, jotka saatetaan markkinoille tiettyjä terveys- tai ravinto-ominaisuuksia tai -vaikutuksia omaavina tai tiettyjen kuluttajaryhmien tarpeisiin:
 - Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o **609/2013** (1) 1 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetuissa tuotteissa niiden käyttö asianomaisia varten **sallitaan** mainitulla asetuksella ja kyseisen asetuksen 11 artiklan 1 kohdan perusteella hyväksytyillä säädöksillä tai
 - tuotteissa, joihin sovelletaan komission direktiiviä **2006/125/EY** (2), niiden käyttö **sallitaan** mainitulla direktiivillä.

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lisä- ja apuaineet ja sallitut tavanomaiset tuotteet luomuelintarvikkeessa

Luomuasetus 2018/848: lisäaineiden käytöstä

art. 7 Luonnonmukaisten elintarvikkeiden jalostukseen sovellettavat erityiset periaatteet:

- b) elintarvikkeiden **lisäaineiden**, muiden kuin luonnonmukaisten ainesosien, joilla on pääasiassa teknologisia ja aistinvaraisia käyttötarkoituksia, sekä mikroravintoaineiden ja valmistuksen apuaineiden käytön rajoittaminen niin, että niitä käytetään **mahdollisimman vähän**, ja vain teknologisesti välttämättömiin tapauksiin tai erityisiin ravitsemustarkoituksiin;

art. 24 Luonnonmukaisessa tuotannossa käytettävien tuotteiden ja aineiden salliminen:

- komissio julkaisee listat sallituista lisäaineista ja sallituista tavanomaisista tuotteista ➡ **2021/1165, art. 6 ja art.7, sekä liite V**

Luomussa sallitut lisäaineet

- Asetuksen (EU) 2021/1165, liitteen V A jaksossa on lueteltu ne tuotteet ja aineet, joita voidaan käyttää lisäaineina luomuelintarvikkeissa
- Listaa on sovellettu luomuelintarvikkeissa 1.1.2022 alkaen
- Luomussa sallittuihin lisäaineisiin sovelletaan myös asetusta (EY) N:o 1333/2008, joka määrää mm. käyttöluvan mukaiset enimmäismäärät ja hyväksyntäedellytykset
- Toimijaa on ohjeistettu seuraavasti: ”Tarkista asetuksesta käyttämäsi lisäaineen sallittu käyttökohde sekä erityisedellytykset ja rajoitukset.” Kunta ohjaa tässä asiassa toimijaa.
- Tähdellä* merkitty lisäaineet, jotka lasketaan maatalousperäisiksi ainesosiksi

Lisäaine- ja apuainelistat, sallitut tavanomaiset (EU) 2021/1165

- Alkuperäinen asetus: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1165>
 - Oikaisu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023R0121>
 - Oikaisu: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302229
 - Muutos: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202500973
 - Viimeisimpänä lisä- ja apuainelista yhdistetty
- RV:n sivut: <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/tuote--ja-toimialakohtaiset-vaatimukset/luomuelintarvikkeet/koostumus/lisaaaineet-luomutuotteissa/>

Luomussa sallitut tavanomaiset aineet liite V B osa

Nimi	Erityisedellytykset ja -rajoitukset
Jalostamaton arame-levä (<i>Eisenia bicyclis</i>) sekä tähän levään suoraan liittyvät ensimmäisen jalostusasteen tuotteet.	
Jalostamaton hijiki-levä (<i>Hizikia fusiforme</i>) sekä tähän levään suoraan liittyvät ensimmäisen jalostusasteen tuotteet	
Pau d'arco -puun kuori, <i>Handroanthus impetiginosus</i> ("lapacho")	käytettäväksi ainoastaan kombuchassa ja teesekoituksissa
Kuivatut tai suolatut rakot ja suolet	luonnollisista eläin- tai kasvipärisistä raaka-aineista
Gelatiini	muista lähteistä kuin sikaeläimistä
Maitomineraalijauhe/-neste	ainoastaan silloin, kun sitä käytetään aistinvaraiseen käyttötarkoitukseensa korvaamaan kokonaan tai osittain natriumkloridi
Jalostamattomat luonnonvaraiset kalat ja luonnonvaraiset vesieläimet sekä niistä eri menetelmillä saadut tuotteet	ainoastaan kalastuksesta, joka on sertifioitu kestäväksi toimivaltaisen viranomaisen asetuksessa (EU) N:o 1380/2013 vahvistettujen periaatteiden mukaisesti tunnustamassa järjestelmässä asetuksen (EU) 2018/848 liitteessä II olevan III osan 3.1.3.1 kohdan c alakohdan mukaisesti ainoastaan, jos ei ole saatavilla luonnonmukaisessa vesiviljelyssä

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Aromit ja entsyymit luomuelintarvikkeissa

Luomuasetus 2018/848 - aromit ja entsyymit

Liite II, IV osa: Jalostettuja elintarvikkeita koskevat tuotantosäännöt

- 2.2.2. Elintarvikkeiden jalostuksessa on sallittua käyttää seuraavia tuotteita ja aineita:
 - a) elintarvikkeiden jalostuksessa **tavanomaisesti käytetyt** mikro-organismi- ja **elintarvike-entsyymivalmisteet**, jos elintarvikkeiden lisäaineena käytettävien elintarvike-entsyymien käyttö luonnonmukaisessa tuotannossa on sallittu 24 artiklan nojalla;
 - b) asetuksen (EY) N:o 1334/2008 3 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja d alakohdan i alakohdassa määritellyt aineet ja tuotteet, jotka on luokiteltu **luontaisiksi aromiaineiksi tai luontaisiksi aromivalmisteiksi** mainitun asetuksen 16 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti;

Luomuasetus 2018/848 ja aromit

- Art. 30. Luomuaromiksi voi sanoa, jos
- 5.a.iii) aromiaineiden tapauksessa niitä käytetään ainoastaan asetuksen (EY) N:o 1334/2008 16 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan mukaisesti merkityissä luontaisissa aromiaineissa ja luontaisessa aromivalmisteissa ja kun niiden **kaikki aromiaineet ja aromiainesten kantoaineet asianomaisten aromien osalta ovat luonnonmukaisia;**

Aromi voi olla joko luomu tai luontainen

Luomuaromi

- Tuotteella on luomusertifikaatti
- Kaikki maatalousperäiset aineosat luomua
- 5% voi olla liitteen IX aineita tai ainesosaluvalla
- Eli samat säännöt kuin muillakin luomutuotteilla

Luontaisten aromiaineiden ja -valmisteiden

- tulee täyttää EU asetuksen 1334/2008 art. 16.4 vaatimukset
- Raaka-aineista tulee vähintään 95 % olla peräisin siitä raaka-aineesta, johon aromin nimi viittaa.
- Muutoin samat säännöt kuin tavanomaisilla aromeilla

Aiheesta lisää: <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/tuote--ja-toimialakohtaiset-vaatimukset/luomuelintarvikkeet/koostumus/aromiaineet-ja--valmisteet-luomutuotteissa/>

13.1.2026

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Lastenruokien pakkausmateriaalit

Erityisasiantuntija Merja Virtanen

Omavalvonta – kontaktimateriaaliturvallisuuden varmistamiseksi 1/2

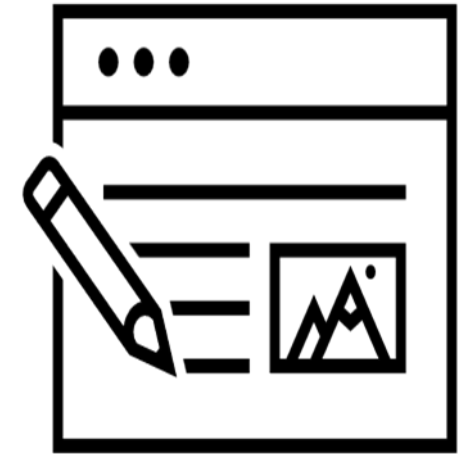

- Omavalvonnassa tulee olla menettelytavat kontaktimateriaalien ml. pakkausmateriaalien turvallisuuden varmistamiseksi.
 - Elintarviketoimijan pitää olla tietoinen, mitä vaatimuksia eri kontaktimateriaalien tulee täyttää ja hyvä tapa on esim. määritellä vaatimukset (turvallisuusreferenssit) omavalvonnassa materiaalityyppikohtaisesti.
 - Kontaktimateriaalitoimittajien luotettavuus tulee varmistaa, esim. suomalaiset kontaktimateriaalitoimijat ovat tehneet toiminnastaan rekisteröinti-ilmoituksen paikalliseen elintarvikevalvontaan ja heillä on asetuksen (EY) 2023/2006 mukainen laadunhallintajärjestelmä/omavalvonta.
 - Kontaktimateriaalien jäljitettävyyys tulee varmistaa (yksi askel taaksepäin ja yksi askel eteenpäin)
 - Vaatimustenmukaisuusilmoitukset on pyydettävä tavarantoimittajalta niille kontaktimateriaaleille, jotka on hankittu suoraan valmistajalta tai maahantuojalta tai tuotu itse maahan.
 - Tuotaessa pakattuja lastenruokia Suomeen, on kauppasopimuksissa oltava merkintä siitä, että ko. elintarvikkeiden pakkausmateriaalit täyttävät kehysasetuksen (EY) 1935/2004 ja mahdollisen materiaaliokohtaisen lainsäädännön vaatimukset.
 - Sellaisten kontaktimateriaalien osalta, jotka muovataan pakkaamisen yhteydessä (esimerkiksi syvävetorasiat tai pulloaihiot, varaosien 3-D tulostus), tulee varmistaa, että pakkausaihion tai muun välimateriaalin valmistajan antamia käyttöohjeita (paine, lämpötila, aika) muovaamiselle noudatetaan.
 - Tarvittaessa testaukset vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi on teetettävä itse

Omavalvonta – kontaktimateriaaliturvallisuuden varmistamiseksi 2/2

- Kontaktimateriaalien soveltuvuus aiottuun käyttöön voidaan varmistaa pakkausmerkinnöistä / tukkunimikkeistä, kun kontaktimateriaalit hankitaan suomalaisesta tukkukaupasta tai vähittäismyynnistä.
 - ✓ Jos tukkukaupan merkinnöissä on epäselvyyttä soveltuvuudesta aiottuun käyttöön, asiaa selvitetään ottamalla yhteyttä tukkukauppaan, esim. sähköpostilla (näin selvityksestä jää jälki omavalvontakirjanpitoon).
 - ✓ Ulkomaisesta tukkukaupasta tai verkkokaupasta hankituille kontaktimateriaaleille tulee pyytää vaatimustenmukaisuusilmoitukset.
- Kun yrityksellä on HACCP-järjestelmä, on kontaktimateriaalien aiheuttamat riskit otettava huomioon vaarojen arvioinnissa. Ruokaviraston ohje asiasta nettisivuilla: <https://www.ruokavirasto.fi/elintarvikkeet/elintarvikeala/pakkaukset-ja-kontaktimateriaalit/elintarviketoimijan-omavalvonta/ohjeita-haccp-arviointiin/>
- Kontaktimateriaalien käyttöohjeiden noudattamista tuotannossa tulee valvoa omavalvonnalla.
 - Työntekijöillä pitää olla tiedossaan käyttöohjeet, mm. lämpötilaa koskevat rajoitukset, mitkä liittyvät kontaktimateriaalin turvalliseen käyttöön ja heidän tulee niitä noudattaa.

Vaatimustenmukaisuusilmoitusten sisältö 1/2

- Harmonisoitujen materiaalien vaatimustenmukaisuusilmoituksessa pitää olla ko. materiaalin erityislainsäädännössä säädettyt asiat, esim.
 - ✓ [Muoviasetus \(EU\) 10/2011](#), liite IV (valitse viimeisin konsolidoitu versio)
 - ✓ [Kierrätysmuoviasetus \(EU\) 1616/2022](#), liite III a ja b (valitse viimeisin konsolidoitu versio)
 - ✓ [Keramiikka \(KTMa\) 165/2006](#), liite III
- Ei-harmonisoitujen materiaalien vaatimustenmukaisuusilmoituksessa suositus on vaatia ilmoitukseen tiedot Euroopan Neuvoston (EDQM) harmonisoimattomia materiaaleja koskevan [yleisresoluution](#) kohdan 8.2 mukaisesti tai [Ruokaviraston nettisivuilla julkaistun suosituksen mukaisesti](#).
- Kun kyseessä on monesta eri materiaalista koostuva pakkausmateriaali (esim. nestepakkauskartonki), pitää vaatimustenmukaisuusilmoituksessa olla ilmoitettu turvallisuusreferenssi kaikille pakkauksessa esiintyville eri materiaalityypeille.
 - Jos jollain materiaalikerroksella EU-tasoinen materiaali-kohtainen säädös, pitää tuon kerroksen täyttää materiaali-kohtaiset vaatimukset soveltuvin osin.
 - Jos jokin pakkauksen kerroksista toimii estokerroksena sen takana olevista kerroksista siirtyville aineille, on estokerroksen toimivuus osoitettava testaamalla, yleinen raja-arvo 0,01 mg/kg ei saa ylittyä.

Vaatimustenmukaisuusilmoitusten sisältö 2/2

- Jos ei ole EU-tasoista materiaali-kohtaista säädöstä, pakkauksen valmistaja valitsee yhteistyössä elintarviketoimijan kanssa pakkaukselle turvallisuusreferenssit, jota vasten pakkauksen turvallisuus varmistetaan, esim.
 - ✓ Paperi- ja kartonki: [EDQM:n paperia ja kartonkia koskeva tekninen ohje](#): tai [BfR:n paperia ja kartonkia koskeva suositus XXXVI](#)
 - ✓ Metallit: [EDQM:n metalleja ja metalliseoksia koskeva tekninen ohje](#)
 - ✓ Painovärit: [Sveitsin painovärisäädös](#), liite 10
- Muovien, kumin, ioninvaihtohartsin, pinnoitteiden ja lakkojen sekä painovärien, silikonin ja sideaineiden osalta vaatimustenmukaisuusilmoituksessa pitää olla vakuutus, etteivät ne sisällä BPA:ta tai muita haitallisia bisfenoliyhdisteitä asetuksen [\(EU\) 3190/2024](#), liitteen III mukaisesti ilmoitettuna.
 - ✓ Vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi pakkauksen valmistajalla on oltava saatavilla asianmukaiset todistusasiakirjat (mm. tutkimustulokset / koostumusta koskevat spesifikaatit), jotka osoittavat, ettei BPA:ta tai muita haitallisia bisfenoleita ole käytetty valmistuksessa.
 - ✓ Komissio on julkaissut asetuksen (EU) 3190(2024) soveltamisesta [ohjeasiakirjan](#) kaikilla EU-kielillä.
- Suomessa valmistettujen ja suoraan kolmansista maista maahantuotujen kontaktimateriaalien vaatimustenmukaisuusilmoituksessa pitää olla vakuutus siitä, että kansallisessa raskasmetallipäätöksessä (KTMp 268/1992) esitetyt pikkulapsille asetetut tiukemmat raja-arvot raskasmetallien siirtymistä alittuvat.

Vaatimustenmukaisuuden testaus

Testiolosuhteiden ja testiaineiden valinnassa tulee mahdollisuuksien mukaan noudattaa EU-komission tutkimuslaboratorion JRC:n testaamisesta antamaa ohjetta

- Ohje kattaa muovien, metallien, silikonien, kumin sekä paperin ja kartongin testauksen

KTMp 268/1992

- Suomessa valmistettujen tai kolmansista maista suoraan Suomeen maahantuotujen ei harmonisoitujen kontaktimateriaalien tulee täyttää kansallisen raskasmetallipäätöksen (KTMp 268/1992 vaatimukset).
- Päätös koskee harmonisoiduista materiaaleista vain keramiikkaa, jossa on huuliraja (esim. mukit) tai jotka on tarkoitettu pikkulasten käyttöön.
- Päätöksessä on asetettu raja-arvot lyijyn, kromin, nikkelin ja kadmiumin siirtymälle materiaalista elintarvikkeeseen.
- Päätöksessä on asetettu tiukemmat (1/10) raja-arvot pikkulapsille tarkoitetuille kontaktimateriaaleille.

Muoviasetus (EU) 10/2011

- Kokonaismigraation raja-arvo (60 mg/kg) imeväisille ja pikkulapsille (1-3 vuotta) tarkoitetuille muovisille kontaktimateriaaleille on eri kuin muille kontaktimateriaaleille (10 mg/dm²).
- Testaus tehdään samalla tavoin kuin muille muovisille tarvikkeille, mutta kohderyhmän raja-arvo otetaan huomioon tuloksen laskennassa → vaikka raja-arvo 10 mg/dm² alittuisi, voi raja-arvo 60 mg/kg ylittyä.

Kontaktimateriaaliturvallisuuden valvonta elintarviketoiminnassa

Kontaktimateriaaliturvallisuuden tarkastamista elintarviketoiminnassa varten on laadittu seuraavat ohjeet ja lomakkeet:

- [Oiva-tarkastusohje 14.1](#) kontaktimateriaalien käytön valvonnasta elintarviketoiminnassa
 - Riskiperusteinen valvonta – jos esim. valmistetaan pikkulapsille tarkoitettuja elintarvikkeita, niin valvontaa painotetaan niiden pakkausmateriaaleihin ja muihin kontaktimateriaaleihin. Myös muita ohjeen riskiperusteita noudatetaan.
- [Elintarviketoiminnan kontaktimateriaalitarkastuslomake/muistilista](#) (kaikki alla olevat osiot)
 - [Muistilista_omavalvonta](#) (Oiva-tarkastusohje 1.6)
 - [Muistilista_DoC+ käyttö](#) (Oiva-tarkastusohje 14.1)
 - [Muistilista_kontaktimateriaalien valmistus elintarviketoiminnassa](#) (Oiva-tarkastusohje 14.1)
- [Muistilista](#) vaatimustenmukaisuusilmoituksen yleistä tarkastamista varten
- Lomakkeiden käyttö ei ole pakollista, mutta suositeltavaa etenkin laajan elintarviketoiminnan kohdalla, jotta kontaktimateriaaliturvallisuuden tarkastus ja sen arviointi toteutuu riittävän kattavana.
- Lomakkeet ovat tällä hetkellä saatavilla vain valvojille kontaktimateriaalivalvonnan työtilassa viranomaisille tarkoitettussa ekstranetissä (Pikantti).

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Koostumusvalvonnan teema 2026: Lastenruoat ja lasten ravintolisät

Koostumustiimi:

Anna Mizrahi, Sanna Kiuru ja Kirsi-Helena Kanninen

Koostumusvalvonnan teema 2026 - tavoitteet

- Vuonna 2026 kohdistetaan valvontaa **lastenruokia ja lapsille suunnattuja ravintolisiä** valmistaviin, valmistuttaviin ja maahantuoviin yrityksiin Suomessa.
 - Aiempina vuosina kohteena ollut
 - Vitamiineja ja kivennäisaineita sisältävät juomat ja ravintolisät
 - Kasvipohjaiset maitoa ja maitotuotteita korvaavat täydennetyt elintarvikkeet
- Valvotaan samantyyppisiä tuotteita yhtäaikaaisesti ja yhtenäisellä tavalla koko Suomen alueella
 - Tuoteryhmäkohtainen valvonta auttaa tunnistamaan usein toistuvia puutteita ja mahdollistaa samanaikaisen tehokkaan puuttumisen valtakunnallisesti.

Koostumusvalvonnan teema 2026 - toteutus

- Valvontayksiköt valmistelevat Oiva-tarkastuksen yhteistyössä Ruokaviraston kanssa
- Tarkastuksella käydään läpi tuotteiden koostumuksen ja tietojen lainmukaisuutta tarkastellen yritykseltä pyydettyjä asiakirjoja, kuten tuotteita koskevia
 - reseptejä (ml. reseptilaskennat),
 - ainesosien spesifikaatioita,
 - omavalvontatutkimuksia,
 - pakkausmerkintöjä
 - tuotekohtaisia internetsivuja
- Lastenruokia ja lapsille suunnattuja ravintolisiä koskevilla tarkastuksilla tarkastetaan soveltuvien osien muun muassa seuraavia Oiva-arviointirivejä:
 - 11.1 Lisäaineet, aromit ja entsyymit
 - 11.4 Uuselintarvikkeet
 - 12.1 Ravintolisät
 - 12.2 Erityisille ryhmille tarkoitettut elintarvikkeet
 - 13.3 Markkinointi
 - 17.12–17.16 Vierasaineet ja torjunta-ainejäämät

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Kiitos osallistumisesta!

Annathan vielä palautetta koulutuksesta
sähköpostiin saamasi linkin kautta?

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

